Kết quả khảo sát, tổng hợp ý kiến và phân tích số liệu

Cùng viết Hiến pháp

CVHP chân thành cảm ơn bạn đọc đã dành thời gian trả lời Khảo sát ý kiến về Dự thảo sửa đổi Hiến pháp 1992. Đã có 4800 người tham gia và trên 3400 người hoàn thành Khảo sát.

CVHP công bố với bạn đọc kết quả của cuộc khảo sát tính đến ngày 30/3/13 do trang mạng độc lập surveymonkey cung cấp, cùng với kết quả tổng hợp và phân tích của CVHP dựa trên kết quả sơ bộ của khảo sát tính đến ngày 20/3/2013.

1) Kết quả khảo sát (Kết quả tính cả những người đã bắt đầu nhưng không hoàn thành Khảo sát)

Kết quả kèm với tất cả ý kiến những người tham gia khảo sát điền thêm vào ở đây (151 trang). Có một số (nhưng rất ít) chỗ người trả lời dùng từ tục tĩu; chúng tôi xin lỗi nhưng không bỏ đi để cho khách quan.

2) Tổng hợp ý kiến của những người tham gia khảo sát.

3) Phân tích số liệu thu thập được.

Dưới đây là đồ thị minh hoạ số người hoàn thành khảo sát trong khoảng thời gian từ 1/3 đến 20/3. Có thể nhận thấy, số người tham gia đạt đến cao trào vào ngày thứ hai, sau đó giảm dần. Chỉ có một đột biến nhỏ xảy ra vào ngày 7/3/2013.

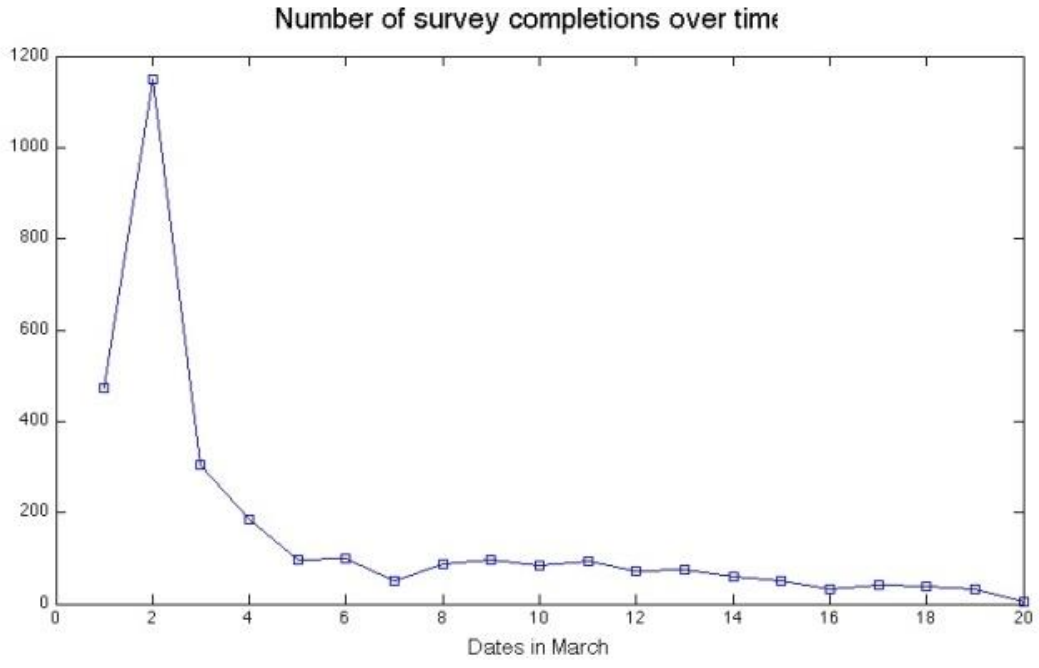

Q1 Có nên quy định trong Hiến pháp tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia không?

Answered: 4,655 Skipped: 145

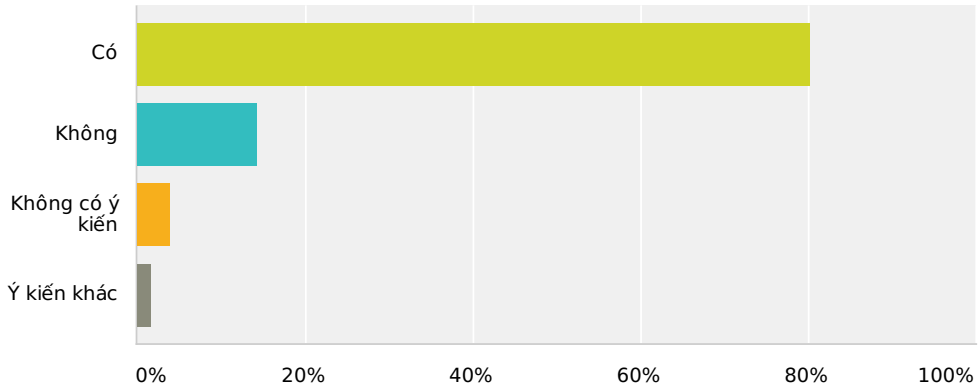

Answer Choices	Responses	
Có	**80.19%**	3,733
Không	**14.29%**	665
Không có ý kiến	**3.91%**	182
Ý kiến khác	**1.61%**	75
Total		4,655

Ý kiến khác (87)

Q2 Nên quy định tiếng Việt là tiếng quốc gia

Answered: 3,464 Skipped: 1,336

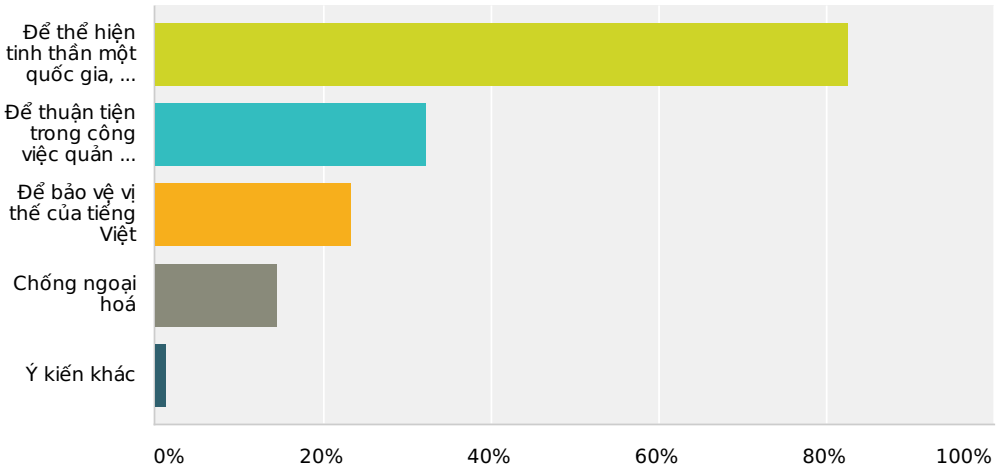

Answer Choices	Responses	
Để thể hiện tinh thần một quốc gia, một ngôn ngữ, một chữ viết	**82.59%**	2,861
Để thuận tiện trong công việc quản lý nhà nước	**32.33%**	1,120
Để bảo vệ vị thế của tiếng Việt	**23.30%**	807
Chống ngoại hoá	**14.49%**	502
Ý kiến khác	**1.30%**	45
Total Respondents: 3,464		

Ý kiến khác (46)

Q3 Không nên quy định tiếng Việt là tiếng quốc gia

Answered: 616 Skipped: 4,184

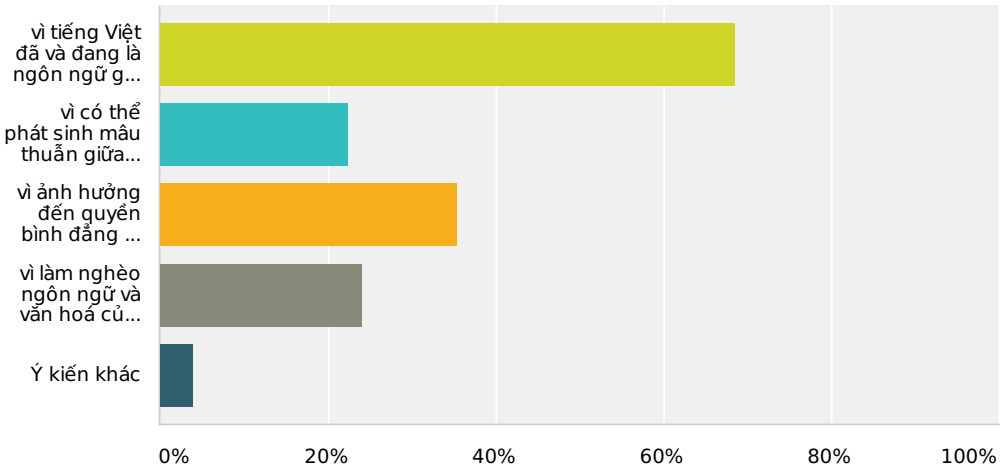

Answer Choices	Responses	
vì tiếng Việt đã và đang là ngôn ngữ giao tiếp chung mà không cần quy định trong Hiến pháp	**68.51%**	422
vì có thể phát sinh mâu thuẫn giữa các dân tộc	**22.40%**	138
vì ảnh hưởng đến quyền bình đẳng của người dân tộc thiểu số	**35.39%**	218
vì làm nghèo ngôn ngữ và văn hoá của đất nước	**24.03%**	148
Ý kiến khác	**3.90%**	24
Total Respondents: 616		

Ý kiến khác (18)

Q4 Có nên giữ nguyên quy định về quyền của người dân tộc thiểu số được sử dụng tiếng mẹ đẻ trước toà như trong Hiến pháp 1992 không?

Answered: 4,149 Skipped: 651

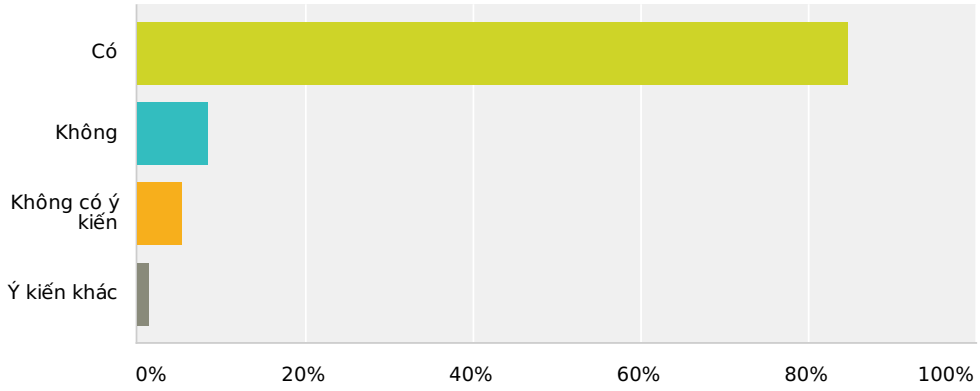

Answer Choices	Responses	
Có	**84.77%**	3,517
Không	**8.46%**	351
Không có ý kiến	**5.35%**	222
Ý kiến khác	**1.42%**	59
Total		4,149

Ý kiến khác (53)

Q5 Có nên có điều khoản giới hạn quyền con người trong Hiến pháp không?

Answered: 4,068 Skipped: 732

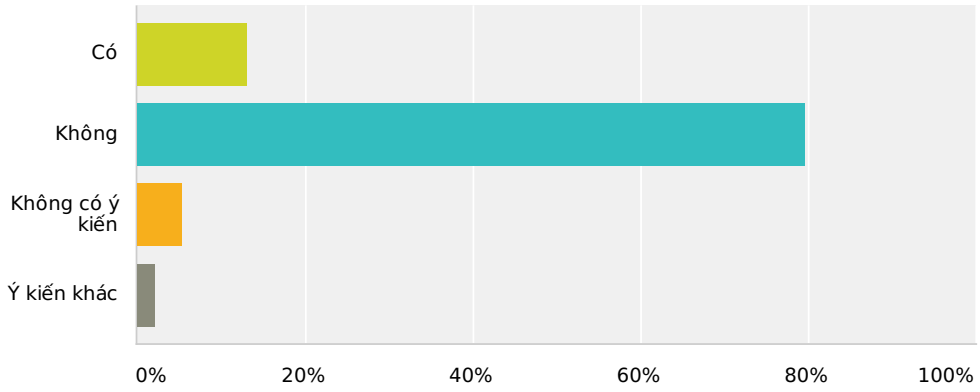

Answer Choices	Responses	
Có	**13.05%**	531
Không	**79.60%**	3,238
Không có ý kiến	**5.26%**	214
Ý kiến khác	**2.09%**	85
Total		4,068

Other (please specify) (100)

Q6 Hiến pháp có thể

Answered: 300 Skipped: 4,500

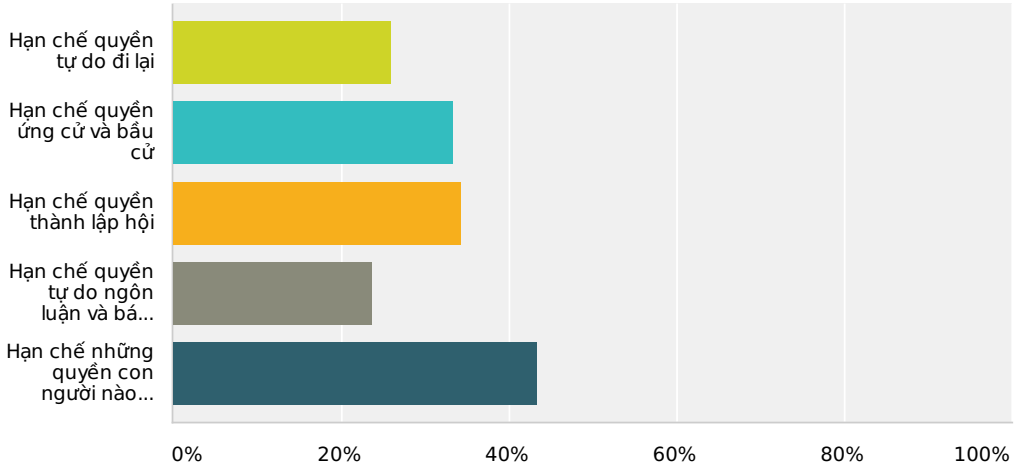

Answer Choices	Responses	
Hạn chế quyền tự do đi lại	**26%**	78
Hạn chế quyền ứng cử và bầu cử	**33.33%**	100
Hạn chế quyền thành lập hội	**34.33%**	103
Hạn chế quyền tự do ngôn luận và báo chí	**23.67%**	71
Hạn chế những quyền con người nào khác	**43.33%**	130
Total Respondents: 300		

Hạn chế những quyền con người nào khác (86)

Q7 Quyền con người có thể bị hạn chế trong những trường hợp nào?

Answered: 260 Skipped: 4,540

Q8 Có nên bỏ quy định "Bậc tiểu học bắt buộc và miễn phí" ra khỏi Hiến pháp 1992 không?

Answered: 3,853 Skipped: 947

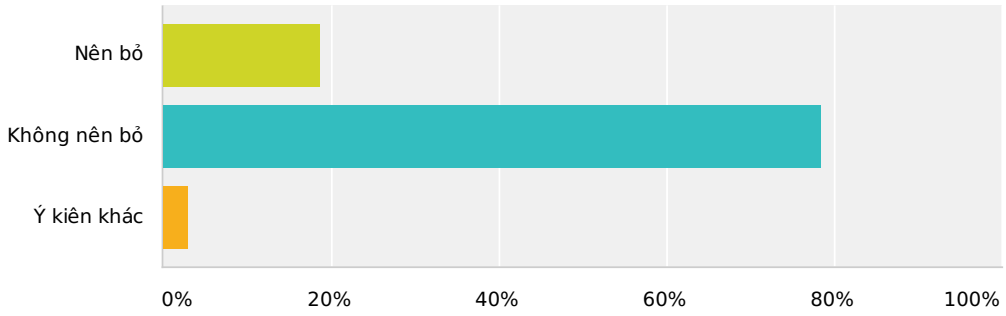

Answer Choices	Responses	
Nên bỏ	**18.66%**	719
Không nên bỏ	**78.43%**	3,022
Ý kiên khác	**2.91%**	112
Total		3,853

Ý kiến khác (107)

Q9 Hiến pháp nên quy định những chủ thể nào được quyền sở hữu đất:

Answered: 3,702 Skipped: 1,098

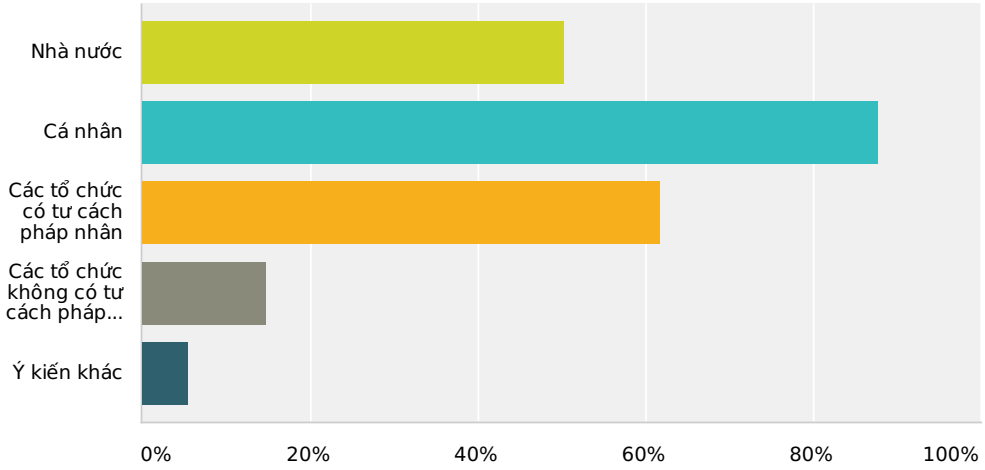

Answer Choices	Responses	
Nhà nước	**50.35%**	1,864
Cá nhân	**87.76%**	3,249
Các tổ chức có tư cách pháp nhân	**61.80%**	2,288
Các tổ chức không có tư cách pháp nhân	**14.72%**	545
Ý kiến khác	**5.40%**	200
Total Respondents: 3,702		

Ý kiến khác (150)

Q10 Có nên bỏ quy định đất đai thuộc sở hữu toàn dân không?

Answered: 3,760 Skipped: 1,040

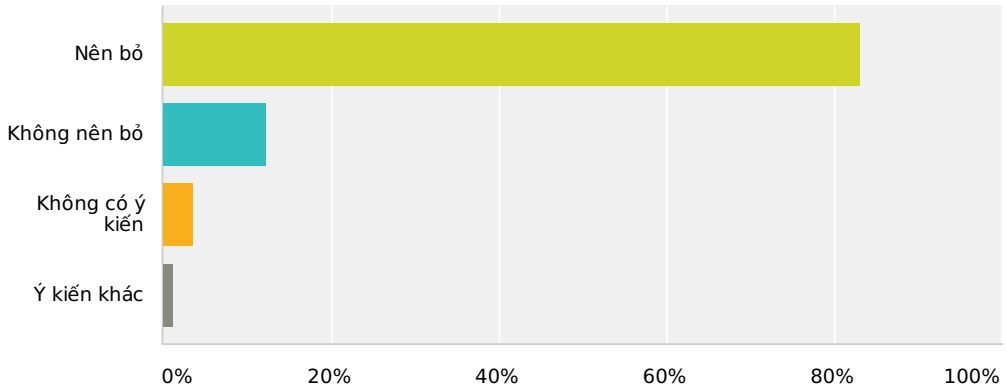

Answer Choices	Responses	
Nên bỏ	**83.06%**	3,123
Không nên bỏ	**12.26%**	461
Không có ý kiến	**3.56%**	134
Ý kiến khác	**1.12%**	42
Total		3,760

Ý kiến khác (42)

Q11 Có nên đưa vào Hiến Pháp quy định về quyền lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt nam không?

Answered: 3,744 Skipped: 1,056

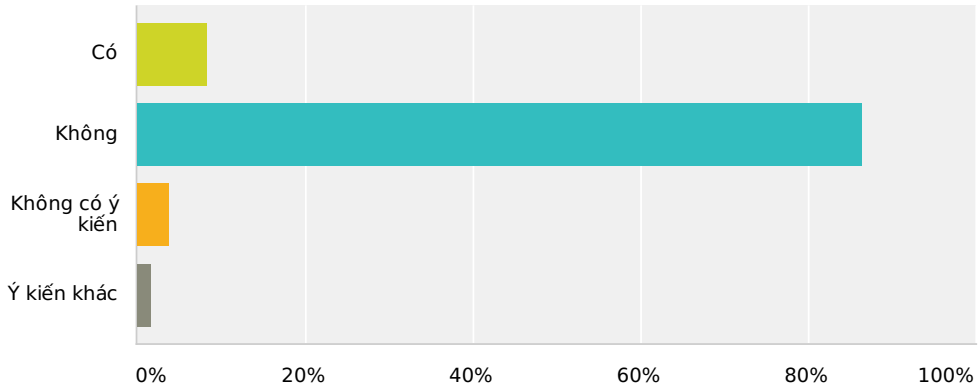

Answer Choices	Responses	
Có	**8.25%**	309
Không	**86.40%**	3,235
Không có ý kiến	**3.74%**	140
Ý kiến khác	**1.60%**	60
Total		3,744

Ý kiến khác (82)

Q12 Nên quy định về quyền lãnh đạo Đảng Cộng sản Việt Nam trong Hiến Pháp vì

Answered: 280 Skipped: 4,520

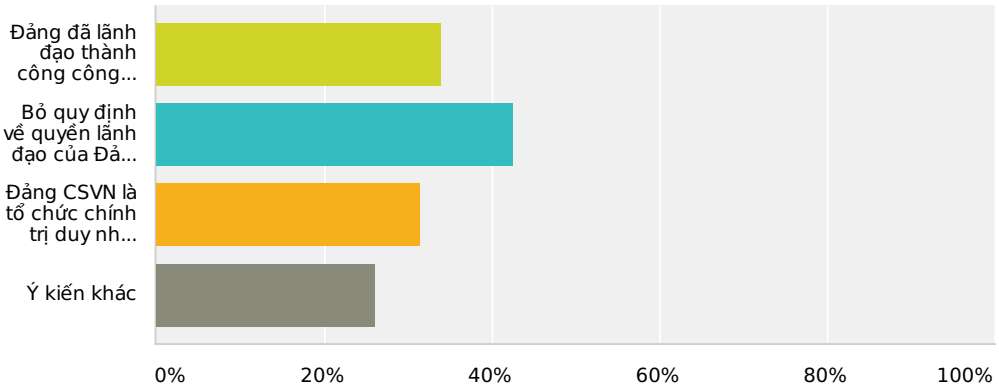

Answer Choices	Responses	
Đảng đã lãnh đạo thành công công cuộc giải phóng dân tộc và thống nhất đất nước	**33.93%**	95
Bỏ quy định về quyền lãnh đạo của Đảng trong Hiến pháp hiện hành sẽ gây bất ổn chính trị	**42.50%**	119
Đảng CSVN là tổ chức chính trị duy nhất có khả năng lãnh đạo đất nước	**31.43%**	88
Ý kiến khác	**26.07%**	73
Total Respondents: 280		

Ý kiến khác (49)

Q13 Hiến pháp không nên quy định về quyền lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam vì

Answered: 3,173 Skipped: 1,627

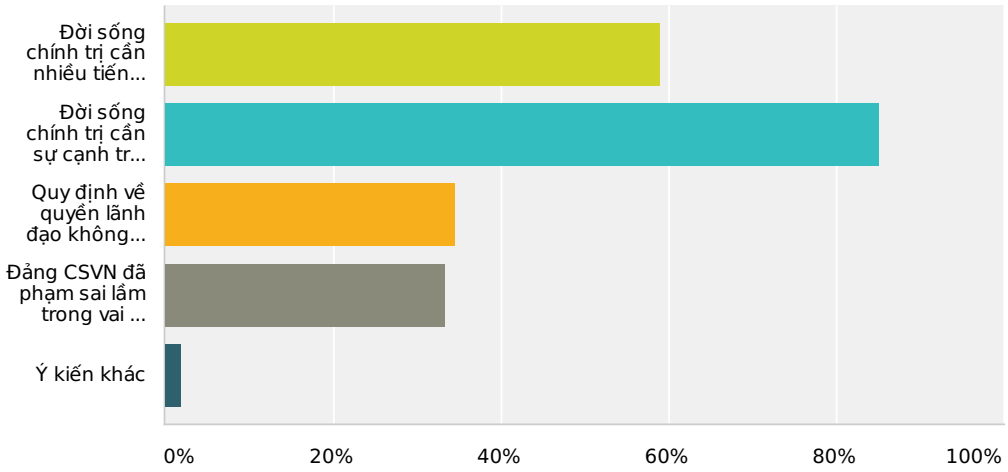

Answer Choices	Responses	
Đời sống chính trị cần nhiều tiếng nói khác nhau	**58.97%**	1,871
Đời sống chính trị cần sự cạnh tranh để nâng cao tinh thần trách nhiệm và trình độ của những người lãnh đạo	**85.16%**	2,702
Quy định về quyền lãnh đạo không nhất thiết phản ánh sự tín nhiệm của nhân dân	**34.57%**	1,097
Đảng CSVN đã phạm sai lầm trong vai trò lãnh đạo của mình	**33.31%**	1,057
Ý kiến khác	**1.86%**	59
Total Respondents: 3,173		
Other (please specify) (64)		

Q14 Nếu đưa quy định về quyền lãnh đạo của Đảng CSVN vào Hiến pháp thì nên

Answered: 448 Skipped: 4,352

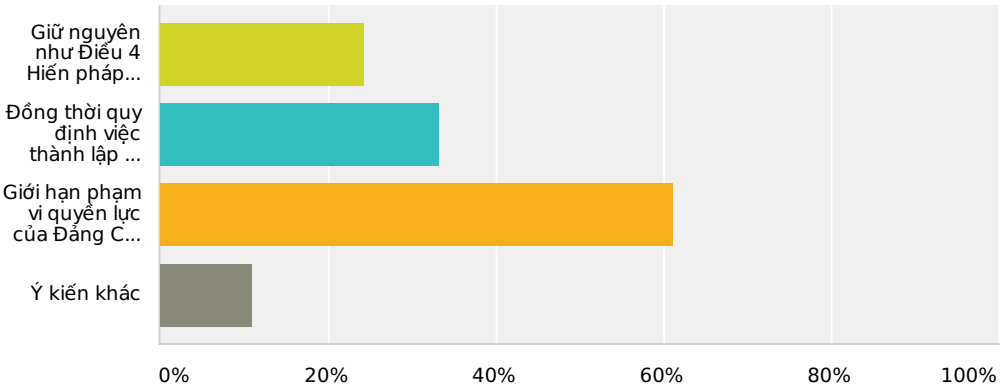

Answer Choices	Responses	
Giữ nguyên như Điều 4 Hiến pháp 1992 hoặc Dự thảo Hiến pháp Sửa đổi 2013	**24.33%**	109
Đồng thời quy định việc thành lập và hoạt động của các đảng chính trị khác	**33.26%**	149
Giới hạn phạm vi quyền lực của Đảng CSVN bằng việc thành lập cơ quan giám sát độc lập	**61.16%**	274
Ý kiến khác	**10.94%**	49
Total Respondents: 448		

Ý kiến khác (35)

Q15 Nếu không đưa quy định về quyền lãnh đạo của Đảng CSVN vào Hiến pháp thì

Answered: 3,530 Skipped: 1,270

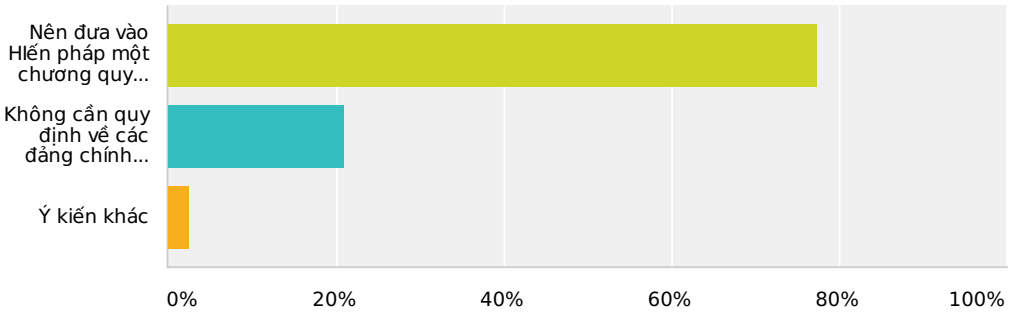

Answer Choices	Responses	
Nên đưa vào Hiến pháp một chương quy định chung về các đảng chính trị	**77.39%**	2,732
Không cần quy định về các đảng chính trị	**20.96%**	740
Ý kiến khác	**2.46%**	87
Total Respondents: 3,530		

Ý kiến khác (70)

Q16 Hiến pháp có nên quy định các lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng CSVN và bảo vệ Đảng CSVN không?

Answered: 3,600 Skipped: 1,200

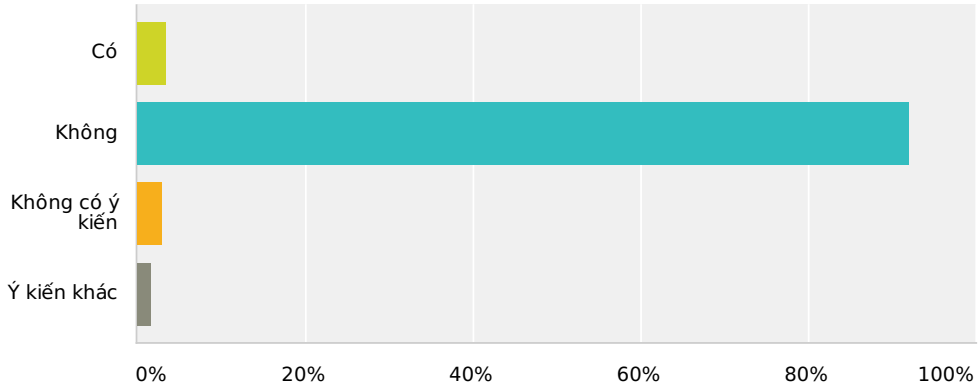

Answer Choices	Responses	
Có	**3.39%**	122
Không	**92.08%**	3,315
Không có ý kiến	**2.92%**	105
Ý kiến khác	**1.61%**	58
Total		3,600

Ý kiến khác (104)

Q17 Nên quy định lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng CSVN và bảo vệ Đảng

Answered: 121 Skipped: 4,679

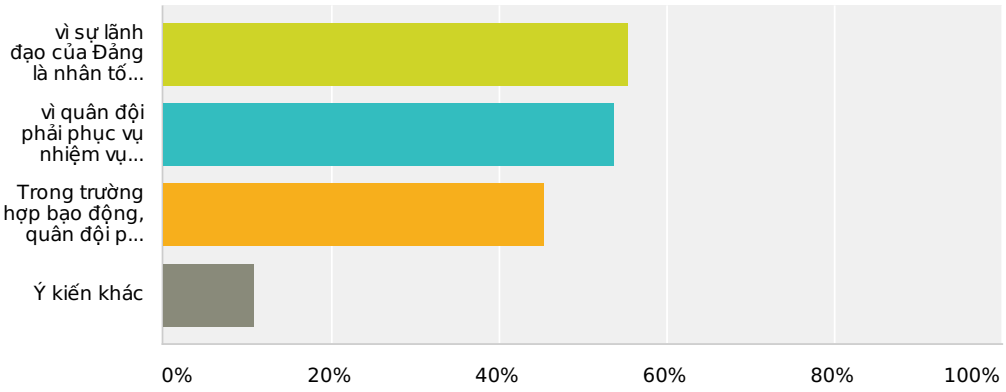

Answer Choices	Responses	
vì sự lãnh đạo của Đảng là nhân tố quyết định trong thắng lợi của cách mạng	**55.37%**	67
vì quân đội phải phục vụ nhiệm vụ chính trị của đảng lãnh đạo	**53.72%**	65
Trong trường hợp bạo động, quân đội phải tuyệt đối phục tùng Đảng	**45.45%**	55
Ý kiến khác	**10.74%**	13
Total Respondents: 121		

Ý kiến khác (13)

Q18 Hiến pháp không nên quy định lực lượng vũ trang phải trung thành và bảo vệ Đảng CSVN

Answered: 3,368 Skipped: 1,432

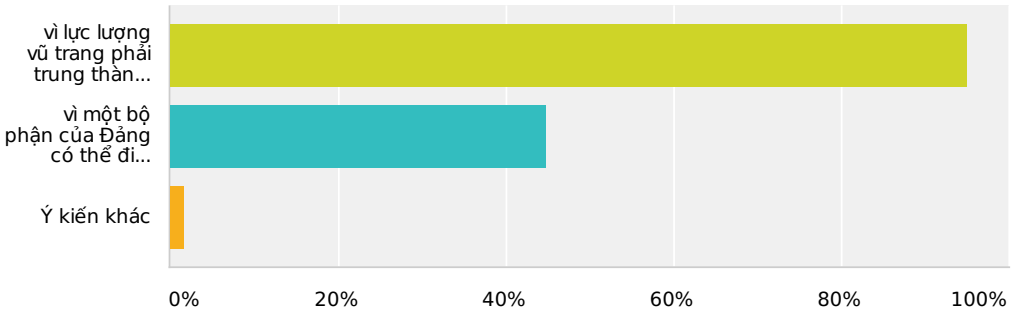

Answer Choices	Responses	
vì lực lượng vũ trang phải trung thành với Tổ quốc và nhân dân	**95.04%**	3,201
vì một bộ phận của Đảng có thể đi ngược lại lợi ích của Tổ quốc và nhân dân	**44.83%**	1,510
Ý kiến khác	**1.60%**	54
Total Respondents: 3,368		

Ý kiến khác (42)

Q19 Có nên quy định trong Hiến pháp cơ chế phân chia quyền lực nhà nước thành quyền lập pháp, quyền hành pháp, và quyền tư pháp hay không?

Answered: 3,519 Skipped: 1,281

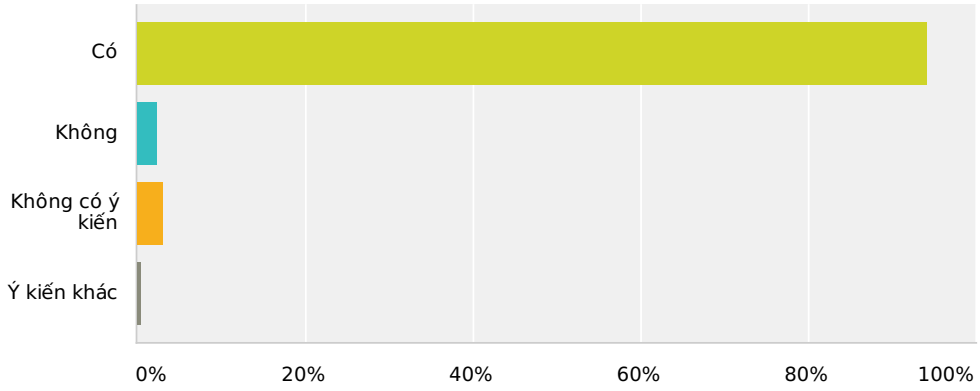

Answer Choices	Responses	
Có	**94.23%**	3,316
Không	**2.33%**	82
Không có ý kiến	**3.01%**	106
Ý kiến khác	**0.43%**	15
Total		3,519

Ý kiến khác (33)

Q20 Có cần bổ sung vào Hiến pháp một điều khoản đảm bảo tính độc lập của hệ thống toà án hay không?

Answered: 3,521 Skipped: 1,279

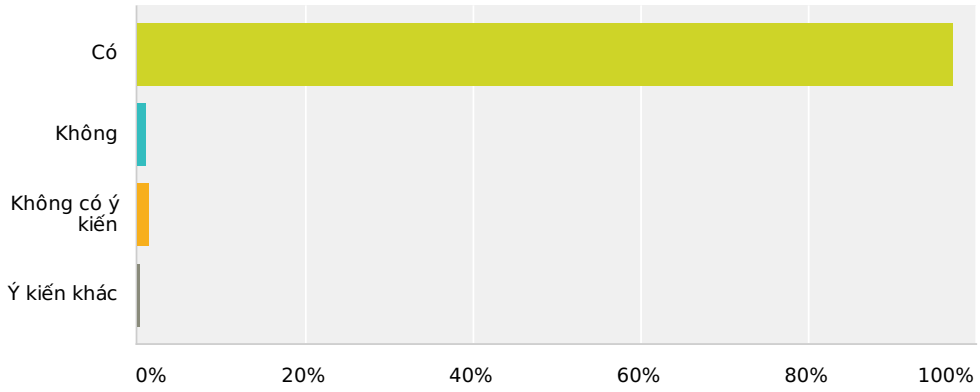

Answer Choices	Responses	
Có	**97.27%**	3,425
Không	**1.05%**	37
Không có ý kiến	**1.36%**	48
Ý kiến khác	**0.31%**	11
Total		3,521

Ý kiến khác (32)

Q21 Có nên thành lập cơ quan bảo vệ hiến pháp không?

Answered: 3,501 Skipped: 1,299

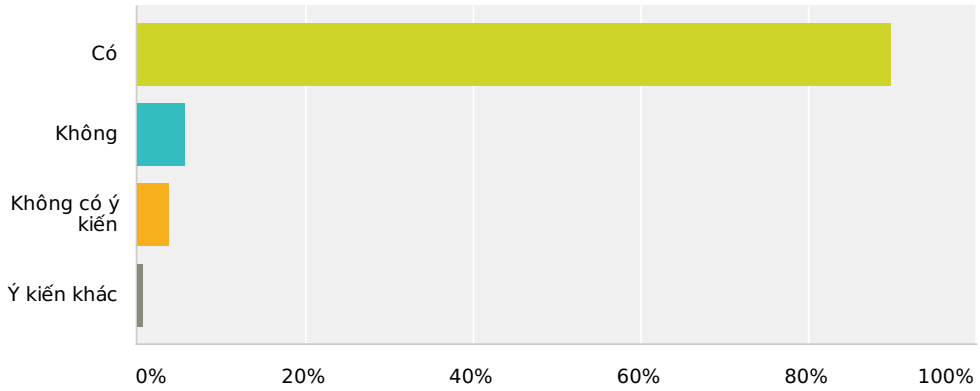

Answer Choices	Responses	
Có	**89.95%**	3,149
Không	**5.63%**	197
Không có ý kiến	**3.77%**	132
Ý kiến khác	**0.66%**	23
Total		3,501

Ý kiến khác (35)

Q22 Cơ quan bảo vệ hiến pháp nên

Answered: 3,264 Skipped: 1,536

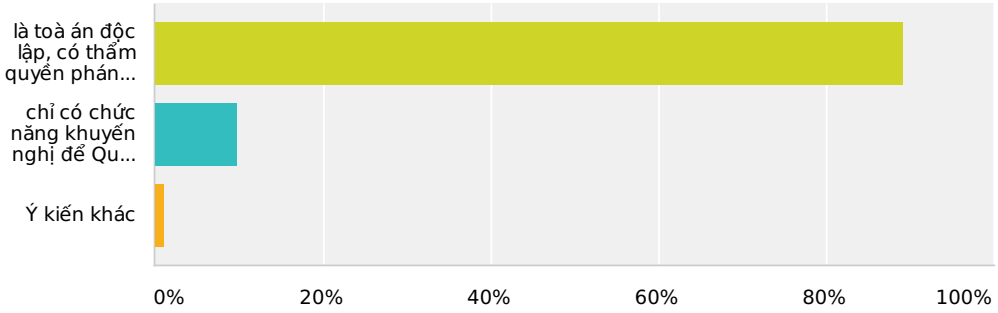

Answer Choices	Responses	
là toà án độc lập, có thẩm quyền phán quyết tối cao đối với các văn bản pháp luật và hành vi vi phạm hiến pháp	**89.19%**	2,911
chỉ có chức năng khuyến nghị để Quốc hội xem xét quyết định đình chỉ hoặc huỷ các văn bản pháp luật không hợp hiến	**9.77%**	319
Ý kiến khác	**1.04%**	34
Total		3,264

Ý kiến khác (22)

Q23 Có nên đưa vào Hiến pháp nguyên tắc "Nhà nước chỉ được làm những gì Hiến pháp và luật cho phép. Nhân dân được làm tất cả những gì Hiến pháp và luật không cấm" không?

Answered: 3,470 Skipped: 1,330

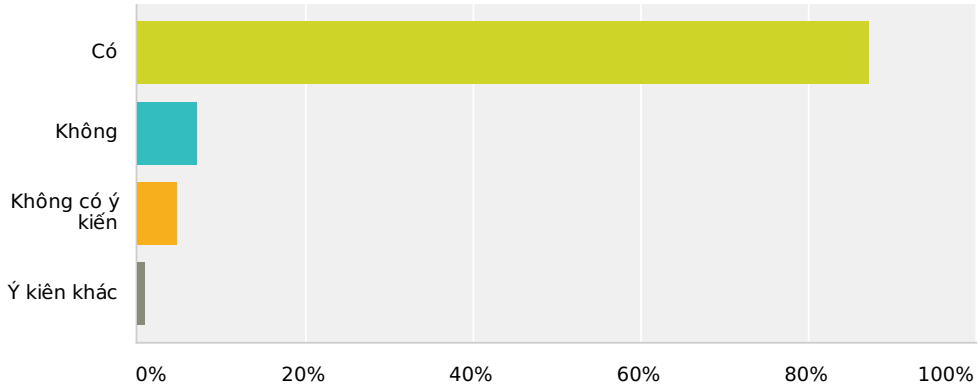

Answer Choices	Responses	
Có	**87.32%**	3,030
Không	**7.09%**	246
Không có ý kiến	**4.76%**	165
Ý kiên khác	**0.84%**	29
Total		3,470

Ý kiến khác (41)

Q24 Nếu được thêm một điều vào Hiến pháp thì bạn thêm điều gì?

Answered: 1,226 Skipped: 3,574

Q25 Nếu được bỏ một điều trong Hiến pháp thì bạn bỏ điều gì?

Answered: 3,288 Skipped: 1,512

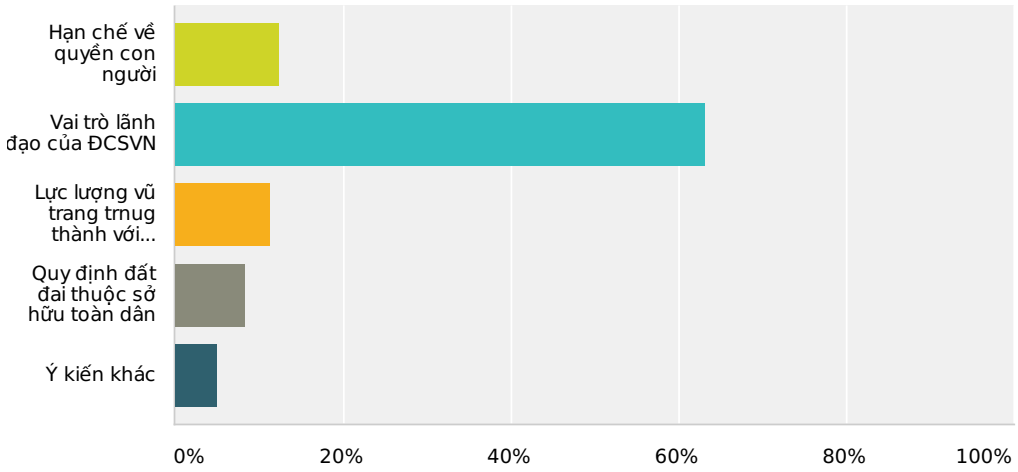

Answer Choices	Responses	
Hạn chế về quyền con người	**12.35%**	406
Vai trò lãnh đạo của ĐCSVN	**63.14%**	2,076
Lực lượng vũ trang trnug thành với Đảng	**11.22%**	369
Quy định đất đai thuộc sở hữu toàn dân	**8.30%**	273
Ý kiến khác	**4.99%**	164
Total		3,288

Other (please specify) (174)

Q26 Có nên đưa Dự thảo Hiến pháp 2013 ra trưng cầu dân ý không?

Answered: 3,381 Skipped: 1,419

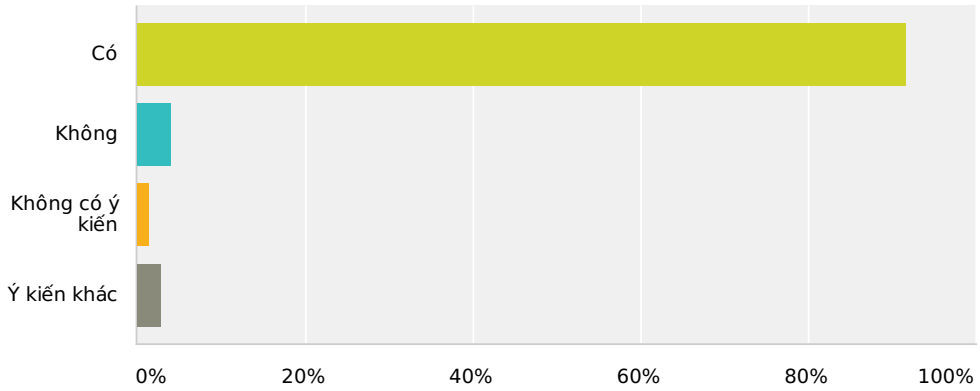

Answer Choices	Responses	
Có	**91.72%**	3,101
Không	**4.02%**	136
Không có ý kiến	**1.42%**	48
Ý kiến khác	**2.84%**	96
Total		3,381

Ý kiến khác (132)

Q27 Nếu đưa Dự thảo Hiến pháp 2013 ra trưng cầu dân ý thì

Answered: 3,214 Skipped: 1,586

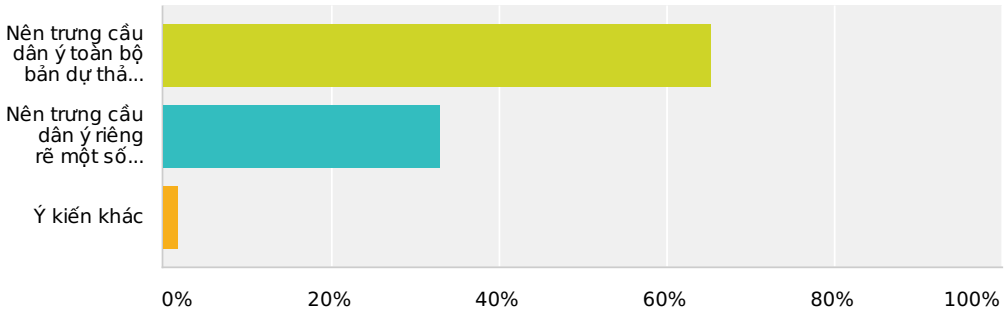

Answer Choices	Responses	
Nên trưng cầu dân ý toàn bộ bản dự thảo như một thể thống nhất	**65.31%**	2,099
Nên trưng cầu dân ý riêng rẽ một số điều khoản quan trọng nhất	**32.95%**	1,059
Ý kiến khác	**1.74%**	56
Total		3,214

Ý kiến khác (64)

Q28 Nên trưng cầu dân ý các điều khoản trong Hiến pháp quy định về

Answered: 1,133 Skipped: 3,667

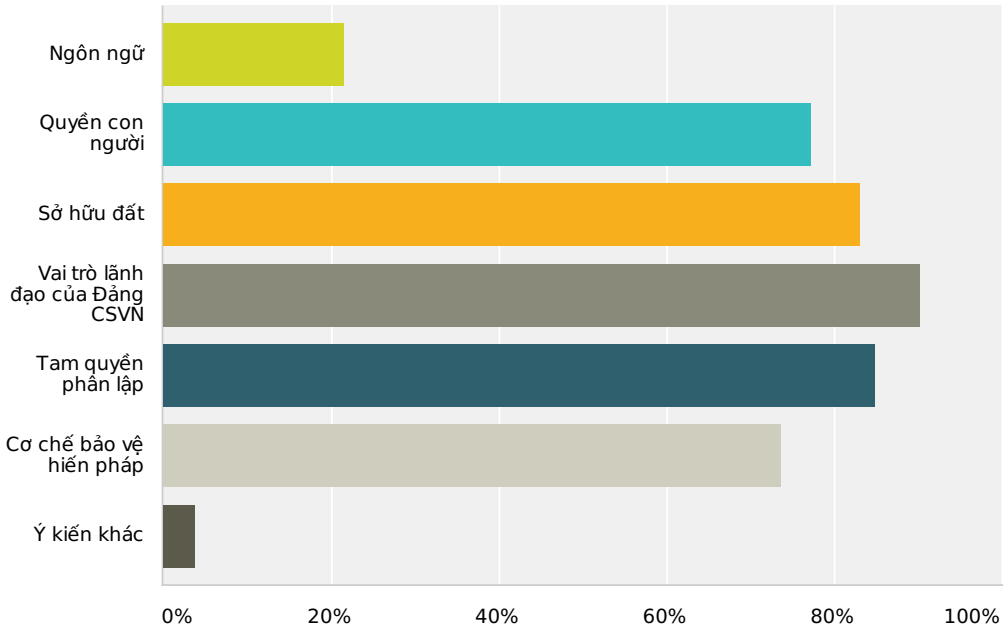

Answer Choices	Responses	
Ngôn ngữ	**21.54%**	244
Quyền con người	**77.23%**	875
Sở hữu đất	**83.14%**	942
Vai trò lãnh đạo của Đảng CSVN	**90.29%**	1,023
Tam quyền phân lập	**84.91%**	962
Cơ chế bảo vệ hiến pháp	**73.70%**	835
Ý kiến khác	**3.80%**	43
Total Respondents: 1,133		

Ý kiến khác (48)

Q29 Có cần gia hạn thời gian nhân dân góp ý xây dựng Dự thảo Hiến pháp 2013 không?

Answered: 3,352 Skipped: 1,448

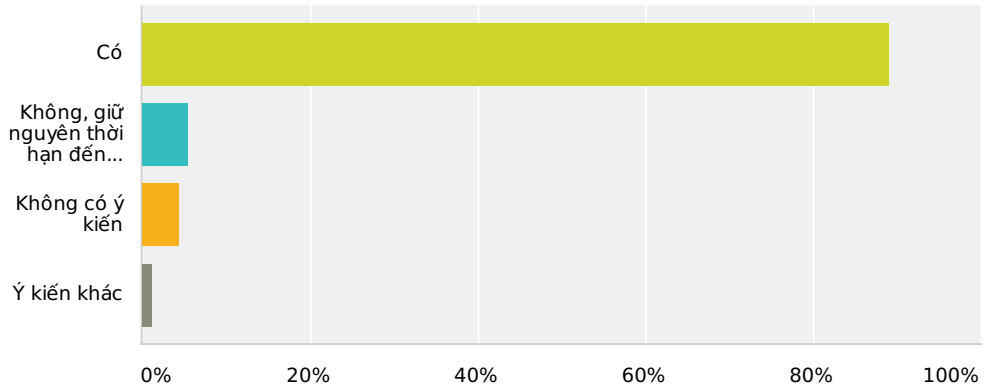

Answer Choices	Responses	
Có	**89.05%**	2,985
Không, giữ nguyên thời hạn đến 31/3/2013	**5.46%**	183
Không có ý kiến	**4.33%**	145
Ý kiến khác	**1.16%**	39
Total		3,352

Ý kiến khác (61)

Q30 Cần gia hạn thời gian nhân dân góp ý vào Dự thảo Hiến pháp đến

Answered: 2,979 Skipped: 1,821

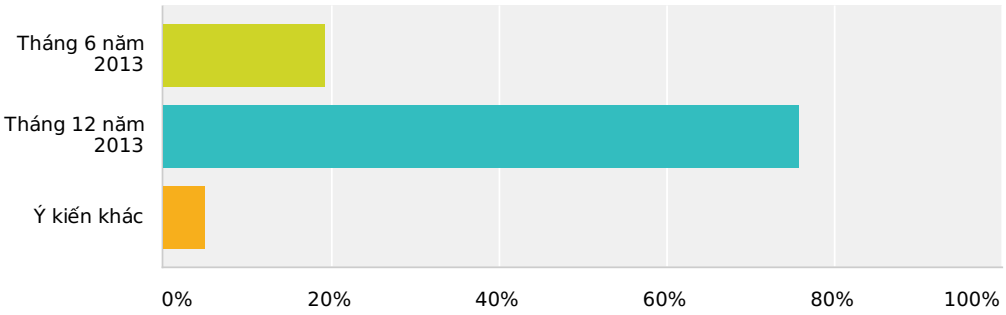

Answer Choices	Responses	
Tháng 6 năm 2013	**19.27%**	574
Tháng 12 năm 2013	**75.80%**	2,258
Ý kiến khác	**4.93%**	147
Total		2,979

Ý kiến khác (134)

A - Thông tin về người tham gia khảo sát

Kết quả phân tích sau đây được áp dụng với dữ liệu khảo sát thu thập từ ngày 1/3/2013 đến 20/3/2013. Trong quãng thời gian này chúng tôi lọc ra 3122 người đã hoàn thành việc trả lời bản khảo sát, trong tổng số hơn 4200 lượt người tham dự. Trong số 3122 người hoàn thành bản khảo sát có 60% địa chỉ từ các máy tính ở Việt Nam. Ngoài ra, chúng tôi cũng nhận được sự tham gia từ trên 40 nước trên khắp thế giới, chiếm 25%. Đông đảo nhất là Hoa Kỳ, nhưng số này cũng chỉ chiếm 9% tổng số những người trả lời trong và ngoài nước. Đồng thời còn có khoảng 15% các địa chỉ không xác định được nguồn gốc lãnh thổ.

Trong số gần 2000 địa chỉ từ Việt Nam, Hà Nội chiếm 53%, thành phố HCM 30% và 17% đến từ các tỉnh thành còn lại trong cả nước. Bản khảo sát này không thiết kế các câu hỏi về thông tin cá nhân như tuổi tác, giới tính và nghề nghiệp. Có thể nói, những người tham gia phải là những ai có ưu tư với tình hình chính trị xã hội hiện thời của đất nước, đồng thời có khả năng truy cập Internet và sử dụng máy tính ở mức tối thiểu.

Dưới đây là đồ thị minh hoạ số người hoàn thành khảo sát trong khoảng thời gian từ 1/3 đến 20/3. Có thể nhận thấy, số người tham gia đạt đến cao trào vào ngày thứ hai, sau đó giảm dần. Chỉ có một đột biến nhỏ xảy ra vào ngày 7/3/2013.

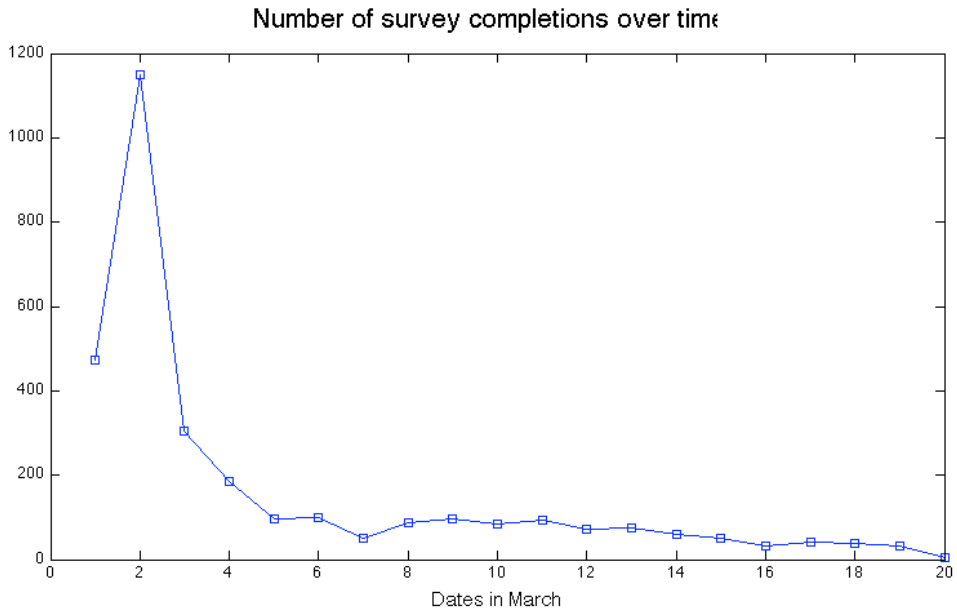

Figure 1. Số lượt người hoàn thành khảo sát đến 1--20/3/2013.

B - Một số thống kê sơ bộ

Kết quả thống kê sơ bộ được tổng hợp tương đối chi tiết ở file pdf của nhà phục vụ *surveymonkey.com*. Bảng 1 tóm tắt tần suất các câu trả lời của những câu hỏi chính. Xin lưu ý một số xê dịch (rất nhỏ) trong con số của chúng tôi và bản tóm tắt của *surveymonkey.com,* vì chúng tôi tính cả những trường hợp bỏ không trả lời cho từng câu hỏi.

Câu hỏi	Không	Có	Không ý kiến	Ý kiến khác	Bỏ không trả lời	Ghi chú
Nên quy định tiếng Việt là tiếng quốc gia?	14.9 14.6	76.9 77.2	4.2 3.9	1.6 0.9	2.4 2.4	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên giữ quyền người thiểu số dung tiếng mẹ đẻ trong tòa án?	8.0 8.0	82.5 81.9	5.1 5.2	1.3 0.7	3.1 3.5	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên có điều khoản giới hạn về quyền con người?	80.6 78.9	9.8 10.3	4.9 5.4	1.9 1.0	2.9 3.2	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên bỏ quy định "bậc tiểu học là bắt buộc và miễn phí"?	75.6 73.3	18.0 19.4	0 0	0 0	6.4 7.3	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên bỏ quy định đất đai thuộc sở hữu toàn dân?	10.6 10.8	82.3 82.0	3.0 2.9	1.1 0.7	3.0 3.2	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên có quy định về quyền lãnh đạo của Đảng CS?	86.8 85.6	6.4 6.8	3.0 3.4	1.5 0.9	2.4 2.7	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên quy định các lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng CS?	91.6 90.7	2.3 2.8	2.6 2.7	1.5 0.9	2.0 2.1	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên có quy định tam quyền phân lập?	2.0 2.2	92.5 91.9	2.7 2.9	0.4 0.2	2.5 2.6	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên có điều khoản đảm bảo tính độc lập của tòa án?	1.1 1.1	95.5 95.1	1.3 1.4	0.3 0.2	1.9 2.1	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên thành lập cơ quan bảo hiến?	5.3 5.0	88.2 88.6	3.7 3.3	0.7 0.4	2.2 2.3	Trong/ngoài nước Chỉ Việt Nam
Nên đưa vào nguyên tắc "NN chỉ được làm những gì HP quy định…"?	7.0 7.0	85.2 85.5	4.8 4.3	0 0	3.0 3.3	Toàn bộ Chỉ Việt Nam
Nên đưa Dự thảo HP 2003 ra trưng cầu dân ý?	3.8 4.1	89.7 89.5	1.4 1.5	2.8 2.2	2.3 2.4	Toàn bộ Chỉ Việt Nam

Table 1. Phần trăm của các câu trả lời, dòng trên tính cho tất cả, dòng dưới cho những địa chỉ từ Việt Nam.

Bảng trên cho thấy kết quả khảo sát từ các địa chỉ ở Việt Nam và ở nước ngoài hết sức giống nhau. Đây là một ngạc nhiên to lớn. Hầu như không có sự khác biệt đáng kể nào trong tần suất các câu trả lời đối với tất cả 12 câu hỏi trên. Ở các câu hỏi được phép chọn multiple choices (không nằm trong số 12 câu trên) thì chúng tôi thấy có sự khác biệt đáng kể ở một số câu cụ thể. Đây là những chi tiết thú vị cần có phân tích riêng rẽ.

C - Phân tích sâu hơn

Lời lưu ý chung: Trong phân tích dưới đây, để thuận tiện cho diễn giải chúng tôi sẽ sử dụng thuật ngữ "cấp tiến, bảo thủ" theo quy ước của chính trị phương Tây, không nhất thiết trùng hợp với

chuẩn mực của chính trị Việt Nam hiện tại, đối với việc gắn nhãn cho một số lớp ý kiến tham gia khảo sát.

1. Phân tích rút gọn số chiều

Để hình dung được rõ hơn về phổ ý kiến của hơn 3000 người tham gia khảo sát, chúng tôi thực hiện một phép phân tích rút gọn số chiều MDS (multi-dimensional scaling). Mỗi câu trả lời được coi là một điểm trong không gian 12 chiều. Chúng tôi làm một phép chiếu tuyến tính xuống một không gian hai chiều, sao cho khoảng cách giữa các cặp ý kiến vẫn được bảo toàn.

Chi tiết kỹ thuật: Tuy các ý kiến nằm trong không gian nhiều chiều ban đầu, kỳ thực chúng nằm gần một đa tạp tuyến tính có số chiều rất nhỏ. Điều này thể hiện bởi các trị đặc trưng của một ma trận tích vô hướng thích hợp (đi từ 3.1, 0.1, 0.07 rồi giảm nhanh xuống 0). Chi tiết kỹ thuật này cho thấy rằng biểu diễn trong không gian 2 chiều sau đây cho phép ta khá chính xác phổ ý kiến của toàn bộ mọi người tham gia khảo sát.

Hình 2 cho ta thấy phổ ý kiến trải rộng như hình xương cá trong một hình chữ nhật, giới hạn tọa độ trục hoành trong khoảng [0,4], trục tung trong khoảng [-2,2]. Đặc biệt có nhiều điểm chiếu tập trung ở cạnh bên phải của hình chữ nhật (tương ứng phía đầu con cá).

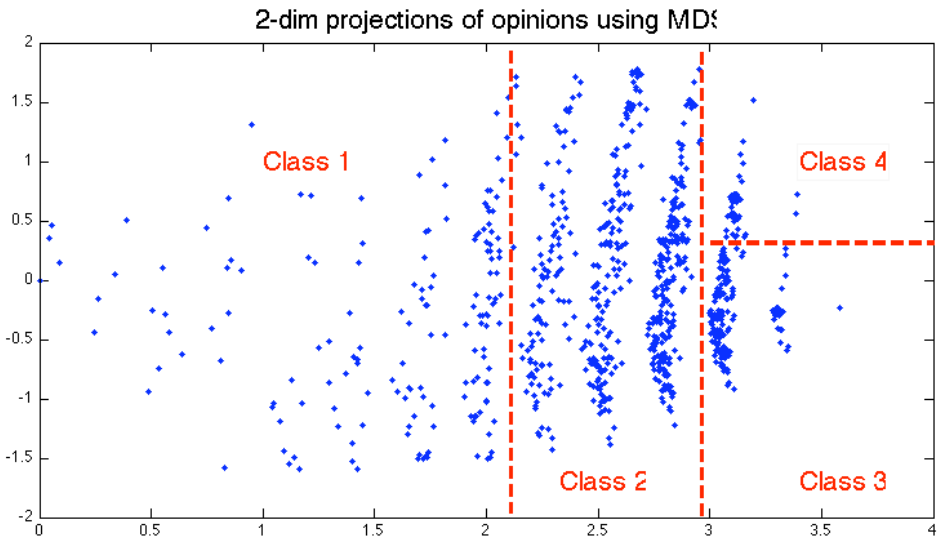

Figure 2. Phổ ý kiến trong không gian 2 chiều có phân bố theo hình xương cá.

Hình 3 cho biết chi tiết về phân bố xác suất của các điểm chiếu hai chiều của các ý kiến khảo sát.

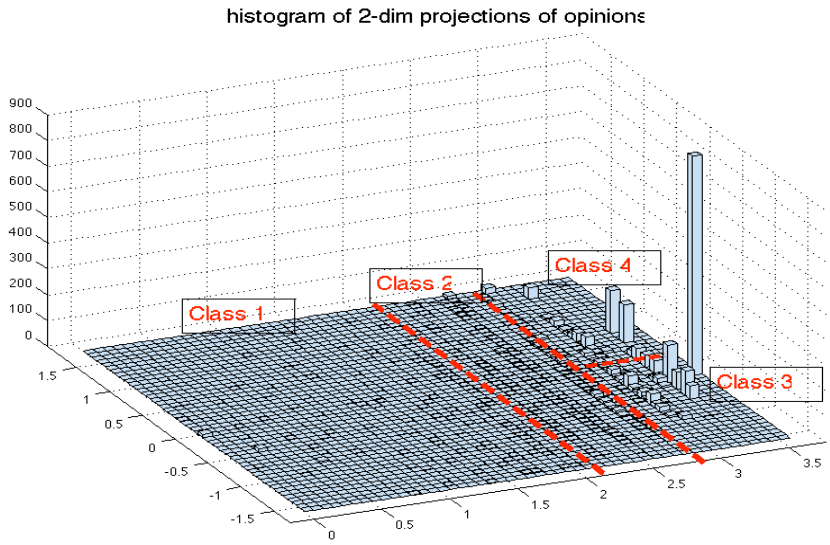

Figure 3. Histogram của phổ ý kiến trong không gian hai chiều.

Chúng ta sẽ nhận thấy ở dưới đây rằng, quan điểm chính trị thể hiện trong khảo sát được mô tả khá rõ ràng thông qua tọa độ trục hoành của điểm chiếu hai chiều. Điều này lúc đầu gợi ý cho chúng tôi phân lớp phổ ý kiến ra theo giá trị tăng dần của trục hoành, tạo ra ba lớp, tạm đánh số là lớp 1, 2, 3. Lớp 1 tương ứng phần đuôi, lớp 2 phần thân, còn lớp 3 phần đầu con cá. Do sự phân cực rất thú vị của histogram ở hình 2, chúng tôi quyết định tách lớp 3 thành hai lớp 3 và 4, thông qua giá trị tăng dần của trục tung. Lớp 3 tương ứng phần miệng cá, còn lớp 4 tương ứng phần não của con cá. Bốn lớp ý kiến này được minh họa bằng các vạch ranh giới màu đỏ ở cả hai hình 1 và 2.

2. Phân tích bản chất các lớp trong phổ ý kiến

Sau đây chúng ta đi sâu vào phân bố của các câu trả lời cho từng câu hỏi trong khảo sát, đối với từng lớp ý kiến trong phổ.

Câu hỏi: Nên có điều khoản giới hạn về nhân quyền hay không?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.21 0.32 0.16 0.08 0.23
Lớp 2: 0.63 0.17 0.10 0.05 0.05
Lớp 3: 0.87 0.08 0.03 0.01 0.01
Lớp 4: 0.96 0.02 0.01 0.01 0.00

Nhận xét: Tỷ lệ "Không" tăng dần từ lớp 1 (21%), vượt sang mức đa số ở lớp 2 (63%), tiến đến đại đa số ở lớp 3 (87%), đạt tỷ lệ gần tuyệt đối (96%) ở lớp 4.

Câu hỏi: Nên bỏ quy định đất đai thuộc sở hữu toàn dân hay không?
Trả lời: Bỏ/ Không bỏ/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.20 0.30 0.12 0.04 0.34
Lớp 2: 0.62 0.24 0.08 0.03 0.02

Lớp 3: 0.90 0.07 0.01 0.00 0.01
Lớp 4: 0.98 0.01 0.01 0.00 0.00

Nhận xét: Tương tự như câu trước, tỷ lệ "Nên bỏ" tăng dần từ lớp 1 (20%), vượt mức đa số ở lớp 2 (62%), đạt gần tuyệt đối (98%) ở lớp 4.

Câu hỏi: Nên đưa vào HP quy định về quyền lãnh đạo của ĐCS?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.24 0.27 0.11 0.07 0.31
Lớp 2: 0.73 0.14 0.08 0.04 0.02
Lớp 3: 0.94 0.03 0.02 0.01 0.00
Lớp 4: 0.98 0.01 0.00 0.00 0.00

Nhận xét: Cũng như trên, tỷ lệ "Không" tăng dần từ lớp 1 (24%) lên sang mức đa số mạnh ở lớp 2, và đạt mức gần tuyệt đối ở lớp 3 (94%) và lớp 4 (98%).

Câu hỏi: Nên quy định các lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng CS?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.30 0.22 0.11 0.08 0.29
Lớp 2: 0.83 0.05 0.08 0.04 0.00
Lớp 3: 0.99 0.00 0.01 0.01 0.00
Lớp 4: 0.99 0.00 0.00 0.00 0.00

Nhận xét: Lớp 3, lớp 4 trả lời "Không" với cùng tỷ lệ tuyệt đối (99%). Đáng chú ý là lớp 2 có đại đa số (83%) không muốn có quy định về vai trò của quân đội phải trung thành với Đảng CS.

Câu hỏi: Nên có quy định tam quyền phân lập hay không?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.10 0.37 0.17 0.05 0.31
Lớp 2: 0.04 0.86 0.07 0.00 0.02
Lớp 3: 0.01 0.98 0.01 0.00 0.00
Lớp 4: 0.00 0.99 0.00 0.00 0.00

Nhận xét: Cũng giống như quan điểm về vai trò của quân đội, cả ba lớp 2, 3 và 4 đều ủng hộ mạnh mẽ cho một quy định về tam quyền phân lập. Lớp 3 và 4 ủng hộ quy định này một cách tuyệt đối.

Câu hỏi: Nên có điều khoản đảm bảo tính độc lập của tòa án?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.06 0.52 0.11 0.03 0.28
Lớp 2: 0.02 0.95 0.02 0.01 0.01
Lớp 3: 0.00 0.99 0.00 0.00 0.00
Lớp 4: 0.00 0.99 0.00 0.00 0.00

Nhận xét: Cả lớp 2, 3 và 4 đều ủng hộ gần như tuyệt đối về tính độc lập của Tòa Án. Đặc biệt đáng chú ý là những người được xem là bảo thủ hơn (lớp 1) cũng có đa số ủng hộ.

Câu hỏi: Nên có thành lập cơ quan bảo hiến không?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.09 0.38 0.19 0.06 0.28
Lớp 2: 0.13 0.75 0.09 0.01 0.02
Lớp 3: 0.03 0.95 0.01 0.00 0.00
Lớp 4: 0.02 0.97 0.01 0.00 0.00

Nhận xét: Tương tự như nhiều câu trước, việc thành lập cơ quan bảo hiến có sự ủng hộ mạnh mẽ ở cả ba lớp 2, 3 và 4.

Câu hỏi: Nên đưa vào nguyên tắc "Nhà nước chỉ được làm những gì HP và luật cho phép, nhân dân được làm bất kỳ điều gì HP và luật không cấm"?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.21 0.25 0.18 0.00 0.36
Lớp 2: 0.19 0.67 0.11 0.00 0.03
Lớp 3: 0.03 0.94 0.03 0.00 0.00
Lớp 4: 0.04 0.95 0.01 0.00 0.00

Nhận xét: Trả lời "Có" tăng dần theo đánh số của lớp, tương tự như các câu trên.

Câu hỏi: Nên đưa Dự thảo HP 2013 ra trưng cầu dân ý không?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.13 0.44 0.09 0.06 0.27
Lớp 2: 0.09 0.77 0.03 0.09 0.01
Lớp 3: 0.02 0.96 0.01 0.01 0.01
Lớp 4: 0.01 0.98 0.00 0.00 0.00

Nhận xét: Lớp 3, 4 "nên" gần như tuyệt đối. Lớp 2 cũng ủng hộ mạnh mẽ. Thậm chí, lớp ý kiến 1 cũng đạt gần đến con số cân bằng để ủng hộ việc đưa Dự thảo HP 2013 ra trưng cầu dân ý.

Câu hỏi: Nên quy định tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia hay không?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.11 0.62 0.09 0.05 0.13
Lớp 2: 0.25 0.57 0.08 0.04 0.06
Lớp 3: 0.01 0.95 0.03 0.01 0.01
Lớp 4: 0.48 0.49 0.02 0.01 0.01

Nhận xét: Đây là một trong hai câu hỏi trong toàn bộ khảo sát mà lớp 3 và lớp 4 có sự khác biệt. Xu thế trả lời "Có" tăng từ lớp 1, 2 đến 3, nhưng chỉ có 49% những người trong lớp 4 đồng tình với quy định này.

Câu hỏi: Nên giữ quyền người thiểu số dung tiếng mẹ đẻ trong tòa án hay không?
Trả lời: Không/ Có/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.09 0.54 0.09 0.06 0.21
Lớp 2: 0.17 0.63 0.11 0.03 0.06
Lớp 3: 0.05 0.90 0.04 0.01 0.01

Lớp 4: 0.08 0.87 0.03 0.01 0.01

Nhân xét: Cũng giống như điều khoản về tính độc lập của Tòa Án, tất cả các lớp ý kiến đều có đa số ủng hộ điều khoản về ngôn ngữ cho người thiểu số.

Câu hỏi: Nên bỏ quy định "bậc tiểu học là bắt buộc và miễn phí"?
Trả lời: Bỏ/Không bỏ/ Không ý kiến/ Ý kiến khác/ Không trả lời

Lớp 1: 0.19 0.39 0.00 0.00 0.42
Lớp 2: 0.31 0.58 0.00 0.00 0.11
Lớp 3: 0.00 0.99 0.00 0.00 0.01
Lớp 4: 0.57 0.37 0.00 0.00 0.06

Nhận xét: Đây là một trong hai câu hỏi trong toàn bộ khảo sát mà lớp 3 và 4 có sự khác biệt. Xu thế trả lời "Không bỏ" tăng từ lớp 1, 2 đến 3, như lớp 4 lại có đa số muốn "bỏ" quy định này.

Bình luận

Phân tích trên đây cho chúng ta thấy rõ bản chất sự khác biệt giữa 4 lớp ý kiến. Một cách ngắn gọn, lớp 4 có thể được coi là một cực cấp tiến của phổ ý kiến. Đây là lớp ý kiến muốn mạnh mẽ xóa bỏ điều khoản giới hạn về nhân quyền, muốn xóa bỏ luật sở hữu đất đai toàn dân, muốn bác bỏ điều khoản quy định sự lãnh đạo của Đảng (điều 4), tuyệt đối không ủng hộ quy định về sự trung thành của quân đội với đảng cộng sản. Lớp 3 và 4 khá tương đồng trong phần lớn các câu hỏi khảo sát, nhưng cũng có một số khác biệt đáng chú ý. Lớp 1 là một cực đối lập có xu hướng bảo thủ hơn hẳn so với lớp 2, 3 và 4. (Lưu ý rằng: gắn nhãn bảo thủ không thật chính xác cho lớp ý kiến này. Họ chỉ khác biệt với lớp 4 nhất so với lớp 2 và 3. Trong nhiều vấn đề những người trong lớp 1 không có chính kiến mạnh mẽ như ba lớp kia mà thôi; một số phần đáng kể trong số họ đã chọn không đưa trả lời cho nhiều câu hỏi "hóc búa").

Đáng chú ý trong số 12 câu hỏi được khảo sát ở đây, hai câu hỏi đạt được sự ủng hộ ở mức đa số (trên 50%) trong cả bốn lớp ý kiến. Đó là sự đồng thuận về một quy định cho tính độc lập của Tòa án, và quyền sử dụng tiếng mẹ đẻ của người thiểu số ở tòa án.

Số người tham gia	Lớp 1	Lớp 2	Lớp 3	Lớp 4	Hiệu phần trăm Lớp 4 trừ đi lớp 1,2
Việt Nam (1881)	7%	19%	55%	20%	-6%
Hà Nội (996)	6%	19%	54%	21%	-5%
Hồ Chí Minh (566)	8%	17%	56%	19%	-6%
Các tỉnh thành, trừ HN/HCM (319)	8%	21%	56%	15%	-14%
Hoa Kỳ (280)	5%	16%	56%	23%	+2%
Anonymous Proxies (107)	5%	18%	51%	26%	+3%
Toàn bộ (3122)	6%	18%	56%	20%	-4%

Table 2. Tỷ lệ phân bố của các lớp ý kiến trong từng nhóm tham gia khảo sát.

Bảng 2 cho biết tỷ lệ phân bố của các lớp ý kiến trong các nhóm tham gia khảo sát: các địa chỉ từ Hà Nội, TP Hồ Chí Minh, các tỉnh thành còn lại của đất nước, từ Việt Nam và nước ngoài.

Để xem cán cân giữa hai cực cấp tiến và bảo thủ nghiêng về phía nào hơn trong từng nhóm khảo sát, chúng tôi tạm lấy phép trừ tỷ lệ phân bố giữa lớp 4 và lớp 1, 2. Nhỉnh về phía lớp 1, 2 (bảo thủ) nhất là nhóm các tỉnh thành còn lại (với hiệu số -14%). Nhỉnh về xu thế cấp tiến nhất là nhóm từ Hoa Kỳ (+3%). Hà Nội và TP Hồ Chí Minh có hiệu số khá tương tự và gần bằng hiệu số cho toàn bộ những người tham gia khảo sát (-4%). Vì hiệu số phần trăm này đều rất gần zero, chúng ta có thể tạm coi lớp ý kiến số 3 tương ứng với phần trung tâm của phổ ý kiến của toàn bộ những người tham gia khảo sát. Lớp ý kiến 3 cũng chiếm đa số trong tất cả các nhóm.

Điều đáng chú ý là tỷ lệ của lớp ý kiến trung tâm này rất giống nhau giữa nhóm có địa chỉ từ Hà Nội, TP Hồ Chí Minh, các tỉnh thành khác, nhóm từ Hoa Kỳ, và với toàn bộ khảo sát (tất cả đều rơi vào trong khoảng 54%--56%). Khó lòng rút ra được kết luận rằng quan điểm về Hiến pháp của những người sống ở thành phố lớn, hoặc ở nước ngoài cũng giống với những người ở nông thôn Việt Nam, nhưng ít nhất với cộng đồng những người tham gia khảo sát trên mạng, chúng ta đang chứng kiến một thế giới phẳng một cách kinh ngạc về nhận thức và quan điểm chung về chính trị. Với sự thâm nhập nhanh và rộng của Internet trong những năm gần đây, có thể tin rằng xu thế này sẽ tiếp tục lan tỏa đến mọi thành phần trong xã hội.

3. Xếp hạng các vấn đề để đánh giá khả năng và nguyện vọng muốn thay đổi

Phân tích ở trên cho thấy sự phân lớp 1, 2, 3, 4 phản ánh khá rõ nét các lớp quan điểm tiêu biểu của phổ ý kiến đối với các câu hỏi khảo sát về Hiến pháp hiện thời. Theo ý thức hệ thì lớp 1 ở cực bảo thủ nhất. Lớp ý kiến 4 ở cực cấp tiến, cổ vũ đổi mới chính trị mạnh mẽ nhất. Lớp 3 gần với 4, và lớp 2 gần với lớp 1 hơn.

Các con số tỷ lệ giữa các lớp ý kiến có thể phản ánh tương đối chính xác với cộng đồng những người có điều kiện tiếp xúc với Internet và có quan tâm đến đời sống chính trị đất nước. Với dữ liệu chúng ta có trong tay thì lớp 3 (và một phần rất nhỏ của lớp 2) đóng vai trò trung tâm của phổ ý kiến.

Trên thực tế, khi kể đến những người không có điều kiện tiếp xúc với Internet, chúng ta có thể suy xét rằng trung tâm của phổ ý kiến sẽ dịch nhiều hơn về phía lớp thứ 2, thay vì ở lớp thứ 3. Sự chuyển dịch này là bao nhiêu còn phụ thuộc vào tỷ lệ phân bố thực của các lớp trong toàn xã hội; đó vẫn là một bí ẩn thú vị chúng ta chưa có điều kiện để khảo sát. Mặc dù vậy, một cách không quá dè dặt chúng tôi cho rằng những người thuộc lớp thứ 2 sẽ là thước đo chính xác hơn cho cán cân về quan điểm và nhận thức chính trị của cộng đồng. Suy nghĩ của đa số nhóm này có thể có vai trò quyết định cho dư luận và nguyện vọng chung của cả xã hội.

Nếu nhận định trên là chấp nhận được, chúng ta có thể chia các vấn đề được đề cập trong khảo sát ra các hạng, từ các vấn đề có sự đồng thuận cao trong xã hội đến những vấn đề còn đang có sự chia rẽ về nhận thức và quan điểm chính trị. Những người được xếp vào lớp 2, một lớp ý kiến không phải ở các cực của phổ ý kiến, sẽ được dùng làm chuẩn cho sự xếp hạng. Qua đó chúng tôi rút ra các nhận xét:

i. Một số vấn đề có sự đồng thuận rất cao ở lớp 2/3/4, như vai trò của quân đội (không đưa tính trung thành của quân đội với Đảng vào trong Hiến pháp, với tỷ lệ ủng hộ của cả ba lớp này là 83/99/99%), tính độc lập của tòa án (tỷ lệ ủng hộ 95/99/99%), quy định về tam quyền phân lập (tỷ lệ ủng hộ 86/99/99%), việc thành lập cơ quan bảo

hiến (tỷ lệ ủng hộ 75/95/97%), việc đưa dự thảo HP ra trưng cầu dân ý (tỷ lệ 77/96/98%). Cũng nên để ý quan điểm của lớp ý kiến 1, được coi là cực bảo thủ của phổ, tuy không có đa số tán thành với cách đặt các vấn đề trên, nhưng tỷ lệ chống rất yếu ớt. Đặc biệt là tỷ lệ thuận vẫn lớn hơn tỷ lệ chống trong số những người ở lớp ý kiến 1 có chính kiến dứt khoát: 30% vs 20% (không đưa tính trung thành của QĐ với đảng), 52% vs 10% về độc lập tòa án, 37% vs 10% về tam quyền phân lập, 38% vs 9% về cơ quan bảo hiến, 44% vs 13% trưng cầu dân ý.

ii. Tiếp theo đó là những vấn đề như: nên bỏ quy định về vai trò lãnh đạo của Đảng CS (tỷ lệ ủng hộ của ba lớp 2/3/4: 73/94/98%), nên bỏ quy định sở hữu đất đai toàn dân (tỷ lệ 62/90/98%), nên bỏ điều khoản giới hạn về nhân quyền (63/87/96%). Lớp ý kiến thứ 2 đều đạt được đa số mạnh trên 60%, tuy ở mức khiêm tốn hơn so với các vấn đề kể trên. Cũng đáng lưu ý rằng, lớp ý kiến 1, tuy không có đa số tán thành, nhưng tỷ lệ chống lại cũng không mạnh mẽ lắm. Tỷ lệ thuận/chống trong lớp ý kiến 1 muốn giữ quy định về Đảng là 24/27%, muốn bỏ quy định về đất đai sở hữu toàn dân là 20/30%, muốn bỏ điều khoản giới hạn nhân quyền là 21/32%.

iii. Với các vấn đề không mang nặng tính ý thức hệ (về ngôn ngữ và giáo dục tiểu học) có một sự khác biệt đáng chú ý ngay giữa những người được coi là tương đồng về ý thức chính trị (lớp 3, 4). Về ngôn ngữ, lớp 3 có tỷ lệ có/không là 95/1%, trong khi lớp 4 có tỷ lệ (49/48%). Về giáo dục tiểu học, xu thế không muốn bỏ tăng từ lớp 1 đến 3, nhưng đa số lớp 4 lại muốn bỏ quy định này. Điều này cho thấy, đây cũng là những vấn đề cần được bàn thảo kỹ càng.

Tổng hợp ý kiến khảo sát trên trang Cùng Viết Hiến Pháp

Trong thời gian từ 01 đến 31 tháng 03 năm 2013, Cùng Viết Hiến Pháp đã tiến hành khảo sát ý kiến bạn đọc về một số nội dung quan trọng của dự thảo Hiến pháp sửa đổi.

Khảo sát được tiến hành dưới hình thức trả lời câu hỏi trên mạng. Cho đến hết ngày 20/03/2013, Cùng Viết Hiến Pháp đã nhận được 3122 câu trả lời hoàn chỉnh từ phía bạn đọc.

Bên cạnh việc lựa chọn các đáp án cho trước cho từng câu hỏi, bạn đọc còn đưa ra nhiều ý kiến cá nhân cho các vấn đề được nêu. Các ý kiến đưa ra rất phong phú và đa dạng, phản ánh sự quan tâm của bạn đọc đối với vấn đề cụ thể từ các góc nhìn khác nhau. Theo chúng tôi, tất cả các ý kiến đều rất đáng trân trọng và là nguồn thông tintham khảo quý báu mà Ban dự thảo sửa đổi bổ sung Hiến pháp 2013 nên cân nhắc khi hiến định các vấn đề này.

Cùng Viết Hiến Pháp xin trân trọng giới thiệu bản tổng hợp những ý kiến mà bạn đọc đã nêu trong cuộc khảo sát do chúng tôi thực hiện.

Bản tổng hợp này tập trung vào các ý kiến tiêu biểu, tuy có đề cập đến tỷ lệ các câu trả lời. Cùng Viết Hiến Pháp sẽ có một bản phân tích định lượng chi tiết về kết quả các câu trả lời để giới thiệu với bạn đọc.

Câu hỏi	Tổng hợp
Câu 1. Có nên quy định trong Hiến pháp tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia không?	76.9% người tham gia trả lời CÓ nên; 14.9% trả lời KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Tuy nhiên, nhiều ý kiến trả lời CÓ đồng thời nêu rằng, bên cạnh việc quy định tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia, cần có thêm quy định nêu rõ ngôn ngữ của các dân tộc khác cũng được tôn trọng và bảo vệ. Một số ý kiến cũng đề nghị nên quy định tại các vùng dân tộc thiểu số, bên cạnh tiếng Việt là ngôn ngữ chính thức thì tiếng các dân tộc đó cũng được sử dụng trong giấy tờ hành chính.
Câu 2. Vì sao nên quy định tiếng Việt là tiếng Quốc gia?	

Câu 3. Vì sao không nên quy định tiếng Việt là tiếng Quốc gia?	Đặc biệt, có một số ý kiến đề nghị nên quy định sử dụng cả tiếng Anh (có người đề nghị là tiếng Pháp) cùng là những ngôn ngữ chính thức của quốc gia để thúc đẩy hội nhập và giao lưu trong kỉ nguyên toàn cầu hóa. Về câu hỏi tại sao CÓ nên quy định tiếng Việt là tiếng Quốc gia? Nhiều độc giả trả lời là để giữ gìn và phát huy văn hóa Việt Nam. Một số khác trả lời là để phân biệt Việt Nam với các nước khác, cũng như để tạo sự thống nhất và thuận lợi trong việc soạn thảo, quản lý các văn bản pháp luật và các giấy tờ quan trọng khác của nhà nước. Tuy nhiên, nhiều độc giả cũng lưu ý là ngay cả khi quy định tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia thì vẫn cần phải tôn trọng và bảo vệ ngôn ngữ của các dân tộc khác, đồng thời mạnh dạn sử dụng tiếng Anh như là một ngôn ngữ chính thức thứ hai. Về câu hỏi tại sao KHÔNG nên quy định tiếng Việt là tiếng Quốc gia? Nhiều độc giả lập luận rằng đây không phải là vấn đề thật sự quan trọng cần phải quy định trong hiến pháp; thực tế hiến pháp của nhiều nước trên thế giới không có quy định về vấn đề này. Một số ý kiến cho rằng vì tiếng Việt đã là ngôn ngữ phổ thông, phổ biến nhất ở Việt Nam nên không cần hiến định như vậy nữa. Khá nhiều bạn đọc trả lời không nên vì lo rằng việc quy định tiếng Việt là ngôn ngữ quốc gia có thể dẫn tới xem nhẹ ngôn ngữ của các dân tộc khác trong đất nước. Ngoài ra, một số ý kiến lập luận rằng không nên đóng khung ngôn ngữ quốc gia là tiếng Việt để mở đường cho sự phát triển và sử dụng các ngôn ngữ quốc tế thông dụng khác, ví dụ như tiếng Anh.
Câu 4. Có nên giữ nguyên quy định về quyền của người dân tộc thiểu số được sử dụng tiếng mẹ đẻ trước tòa như trong Hiến pháp 1992 không?	82.5% người tham gia trả lời CÓ nên, 8% trả lời KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Với câu trả lời có, nhiều người còn kiến nghị bổ sung cả quyền được có người phiên dịch trong trường hợp bà con dân tộc thiểu số không nói được tiếng Việt trước tòa. Lý do là để thể hiện sự bình đẳng giữa các dân tộc và để bảo vệ, giúp đỡ những dân tộc thiểu số hiện kém phát triển hơn dân tộc Kinh. Với câu trả lời không, lý do chủ đạo nêu ra là vấn đề này tuy cần thiết nhưng nên được quy định trong các đạo luật về tố tụng hơn là quy định trong Hiến pháp.

Câu 5. Có nên có điều khoản giới hạn quyền con người trong Hiến pháp hay không?	80.6% người tham gia trả lời KHÔNG nên; 9.8% trả lời CÓ nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Lý do chung mà những người trả lời không là quy định này rất dễ bị lạm dụng để vi phạm nhân quyền.
Câu 6. Vì sao Hiến pháp cần có điều khoản này?	Trong trường hợp trả lời CÓ, rất nhiều người đồng thời đề nghị phải nêu cụ thể các trường hợp có thể giới hạn quyền chứ không được nêu chung chung hoặc quá rộng mà có thể dẫn đến lạm dụng quy định này để xâm phạm các quyền con người.
Câu 7. Quyền con người có thể bị hạn chế trong những trường hợp nào?	Một số trường hợp điển hình có thể giới hạn quyền được nêu ra như chiến tranh, tình trạng khẩn cấp của quốc gia… Nhiều ý kiến khác yêu cầu việc quy định về vấn đề này phải tuân thủ theo các giới hạn quy định trong các công ước quốc tế về quyền con người và phải được nêu cụ thể trong Hiến pháp, không được cho phép giới hạn bằng luật.
Câu 8. Có nên bỏ quy định "Bậc tiểu học bắt buộc và miễn phí" ra khỏi Hiến pháp 1992 không?	18.0% người tham gia trả lời CÓ nên; 75.6% trả lời KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Nhiều người trả lời Không nên còn đi xa hơn khi không những yêu cầu giữ nguyên quy định về bậc tiểu học bắt buộc và miễn phí mà còn đề xuất mở rộng ra đến cả bậc trung học cơ sở và trung học phổ thông. Lý do cho đề xuất này là: (1) Quyền giáo dục là quyền con người, nhà nước phải có trách nhiệm bảo vệ và thực thi. (2) Các nước khác cũng có chính sách giáo dục miễn phí cho đến hết phổ thông. (3) Thúc đẩy sự phát triển của xã hội và đất nước thông qua việc đào tạo con người. Một số ý kiến cho rằng có thể bỏ quy định bắt buộc nhưng phải giữ quy định miễn phí. Việc mở rộng phạm vi miễn phí sẽ do Quốc hội quyết định tùy theo điều kiện phát triển kinh tế xã hội của đất nước.
Câu 9. Hiến pháp nên quy định những chủ thể nào được quyền sở hữu đất?	82.3% người tham gia trả lời NÊN BỎ; 10.6% cho rằng NÊN GIỮ quy định đất đai thuộc sở hữu toàn dân trong Hiến pháp (số còn lại không có ý kiến dứt khoát).
Câu 10. Có nên bỏ quy định đất đai thuộc sở hữu toàn dân không?	Với câu hỏi về các chủ thể nào nên được trao quyền sở hữu đất, đại đa số người tham gia cho rằng quyền sở hữu đất nên được trao cho nhiều chủ thể, bao gồm nhà nước, pháp nhân, cá nhân và các chủ thể khác. Đa số ý kiến giải thích rằng khái niệm toàn dân chung chung, mơ hồ, là kẽ hở cho tình trạng

	tham nhũng đất đai nên cần bỏ. Một số ý kiến đề nghị nếu chưa muốn tư hữu hóa đất đai thì cần quy định nhà nước là chủ sở hữu đất, với các quyền và nghĩa vụ cụ thể của nhà nước, để tăng cường tính minh bạch trong việc thực hiện quyền sở hữu cũng như quyền sử dụng đất của các chủ thể khác.
Câu 11. Có nên đưa vào Hiến pháp quy định về quyền lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam hay không? Câu 12. Nên quy định về quyền lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam trong Hiến pháp vì: Câu 13. Hiến pháp không nên quy định về quyền lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam vì: Câu 14. Nếu đưa quy định về quyền lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam vào Hiến pháp thì nên: Câu 15. Nếu không đưa quy định về quyền lãnh đạo củaĐảng Cộng sản Việt Nam vào Hiến pháp thì:	86.8% người tham gia nói KHÔNG nên; 6.4% trả lời CÓ nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Lập luận chủ yếu của những người không ủng hộ việc quy định về vai trò của Đảng Cộng sản Việt Nam trong Hiến pháp như sau: (1) Đảng hiện nay đang lãnh đạo đất nước, điều này không có nghĩa mãi mãi và vĩnh viễn Đảng sẽ lãnh đạo đất nước. Hiến pháp là bộ luật gốc, được sử dụng một cách lâu dài và phải đảm bảo yếu tố trung lập để bất kì tổ chức nào sau này lãnh đạo đất nước đều có thể tiếp tục kế thừa và phát huy chứ không phải cứ thay đổi liên tục để phù hợp với chế độ cai trị của một tổ chức nào đó. (2) Không một tổ chức hay cá nhân nào có quyền tự đưa ra quy định được lãnh đạo toàn dân cả. Tổ chức lãnh đạo phải do dân bầu ra và do dân giám sát; phục vụ và bảo vệ nhân dân; được dân trả lương đồng thời phải chịu trách nhiệm trước nhân dân. (3) Quyền lực hoàn toàn và tuyệt đối thuộc về nhân dân nên nhân dân có quyền trao, ủy quyền quyền lực thuộc về mình cho bất kỳ đảng phái hay lực lượng xã hội nào mà nhân dân tin tưởng, hoặc tước bỏ hay đòi lại từ đảng phái hay tổ chức xã hội không còn xứng đáng được nhân dân tin tưởng thông qua hành động hợp hiến (bầu cử quốc hội và Hội đồng dân cử ở các địa phương). Không đảng phái chính trị hay tổ chức xã hội nào mặc nhiên có quyền hiến định tự nhiên, hay mặc nhiên được cho phép có quyền lãnh đạo đất nước và xã hội mà không thông qua sự tín nhiệm của người dân cả. (4) Độc quyền lãnh đạo sẽ dẫn đến tha hóa, cản trở sự phát triển, tiến bộ của đất nước và xã hội, cũng như nguy cơ lợi ích nhóm lấn át lợi ích chung. Lập luận chủ yếu của những người ủng hộ việc quy định về vai trò của Đảng Cộng sản Việt Nam trong Hiến pháp như sau:

	(1) Hiện nay chưa có tổ chức chính trị nào có thể thay thế vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản . (2) Điều này đảm bảo tình hình ổn định hiện nay của đất nước. (3) Nếu Đảng Cộng sản Việt Nam "đương nhiên" được quyền lãnh đạo thì quy định về quyền lãnh đạo của Đảng nên được đưa vào Hiến pháp. Tuy nhiên, đối với những người ủng hộ cũng nêu ra thêm các ý kiến bổ sung, làm rõ quy định về sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản, cụ thể là: (1) Nên có một chương riêng quy định về vấn đề này; (2) Cần ghi rõ các ý: Một là, vai trò lãnh đạo của Đảng đối với nhà nước là vấn đề phải được nhân dân uỷ thác (luật sẽ định ủy thác bằng hành động pháp lý gì). Hai là, Hiến pháp chỉ đề cập vấn đề "Đảng lãnh đạo nhà nước", không đề cập vấn đề " Đảng lãnh đạo xã hội", do xã hội là một khái niệm bao hàm cả nhiều lĩnh vực không thuộc phạm vi điều chỉnh của Hiến pháp, lại càng xa với vai trò lãnh đạo chính trị của Đảng. Ba là, Hiến pháp đòi hỏi "Đảng phải trung thành và đại biểu xứng đáng cho lợi ích của nhân dân và đất nước", Hiến pháp không có chức năng quy định tính chất giai cấp, chủ thuyết…của Đảng, đó hoàn toàn là việc của Đảng. Vì thế không nên ghi các vấn đề này vào Hiến pháp để tránh những vấn đề phức tạp nảy sinh như: Nay mai Điều lệ Đảng ghi khác đi thì có "vi hiến" hay không? Lấy Hiến pháp điều chỉnh Điều lệ Đảng hay lấy Điều lệ Đảng điều chỉnh Hiến pháp?. Bốn là, nếu Hiến pháp có Điều khoản này thì nhất thiết phải sớm có Luật về Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo Nhà nước. Tóm lại, đề nghị Hiến pháp xác định về sự lãnh đạo của Đảng một cách đúng mức và có điều kiện, có giám sát, được luật hoá. (3) Quy định rõ quyền lãnh đạo, đi kèm nghĩa vụ của Đảng. Nếu giữ Điều 4 phải có cơ chế giám sát hoạt động của đảng cầm quyền,đảng phải cam kết trước dân việc làm của đảng và phải có chương trình hành động cụ thể và phải chịu trách nhiệm trước tòa án nhân dân nếu làm sai cam kết.
Câu 16. Hiến pháp có nên quy định các lực lượng vũ trang phải trung thành với	91.6% số người tham gia trả lời KHÔNG nên; 8,4% trả lời NÊN.

Đảng Cộng sản Việt Nam và bảo vệ Đảng không? Câu 17. Nên quy định lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng Cộng sản Việt Nam và bảo vệ Đảng: Câu 18. Hiến pháp không nên quy định lực lượng vũ trang phải trung thành và bảo vệ Đảng Cộng sản Việt Nam:	Lập luận phổ biến của những người trả lời KHÔNG nên là quân đội là con đẻ của nhân dân, từ nhân dân mà ra, được trang bị, hoạt động bằng tiền thuế của dân, vì vậy quân đội chỉ có trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc, giang sơn để bảo vệ nhân dân chứ không thể bảo vệ một đảng phái chính trị chỉ là một nhóm người. Quân đội nhân dân thì phải trung thành với lợi ích của nhân dân chứ không phải với lợi ích của chế độ. Nếu Đảng đại diện cho quần chúng nhân dân thì lực lượng này đồng thời phục vụ Đảng, còn nếu Đảng đại diện cho một nhóm lợi ích đi ngược với lợi ích của nhân dân thì lực lượng vũ trang nhất định phải đứng về nhân dân. Một số lý do cụ thể hơn được bạn đọc nêu ra để nói rằng không nên quy định quân đội phải trung thành với Đảng, bao gồm: (1) Quy định quân đội phải trung thành với Đảng là mâu thuẫn với những Điều 48, 49 của chính Dự thảo. Cụ thể, Điều 48 (sửa đổi, bổ sung Điều 76 Hiến pháp 1992) nêu rằng công dân có nghĩa vụ trung thành với Tổ quốc… Điều 49 (sửa đổi, bổ sung Điều 77 Hiến pháp 1992) quy định công dân phải làm nghĩa vụ quân sự hoặc nghĩa vụ thay thế theo luật định và tham gia xây dựng quốc phòng toàn dân. Làm nghĩa vụ quân sự (tức là gia nhập lực lượng vũ trang), là thực hiện các Điều 48, 49, vì thế lực lượng đó không phải trung thành với một thực thể mà công dân không có nghĩa vụ phải trung thành theo Hiến pháp. (2) Tổ Quốc và nhân dân là thiêng liêng, vĩnh cửu, còn đảng chính trị chỉ tồn tại trong từng giai đoạn lịch sử nhất định. (3) "Trung với nước, hiếu với dân" là điều Bác Hồ đã nói. Từ trước đến nay hiến pháp không có điều nào qui định lực lượng vũ trang phải trung thành với Đảng cả. (4) Không có hiến pháp hiện hành của quốc gia nào trên thế giới quy định lực lượng vũ trang phải trung thành với một đảng chính trị.
Câu 19. Có nên quy định trong Hiến pháp cơ chế phân chia quyền lực nhà nước thành quyền lập pháp, quyền hành pháp và quyền tư pháp hay không?	92.5% số người tham gia trả lời CÓ nên; 2.0% trả lời là KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát) Lập luận phổ biến của những người ủng hộ việc quy định cơ chế này trong hiến pháp là : Cơ chế tam quyền phân lập đã được áp dụng phổ biến trên thế giới và được coi là nguyên tắc chính của nhà nước pháp quyền. Việc quy định cơ chế này vào hiến pháp sẽ giúp ngăn ngừa lạm quyền, qua đó việc điều

	hành đất nước sẽ được minh bạch, hạn chế nhiều sai phạm. Nếu muốn có một nền chính trị dân chủ, công bằng, một đất nước văn minh, thịnh vượng thì phải quy định cơ chế tam quyền phân lập.
Câu 20. Có cần bổ sung vào Hiến pháp một điều khoản đảm bảo tính độc lập của tòa án hay không?	95.5% người tham gia trả lời CÓ nên; 1.1% trả lời KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Lập luận phổ biến của những người ủng hộ quy định này đó là: Tư pháp độc lập là một yếu tố cốt lõi của nhà nước pháp quyền. Tư pháp có độc lập mới bảo đảm sự giám sát, xử lý hiệu quả những hành vi lạm quyền của các cơ quan nhà nước, đặc biệt là các nhánh hành pháp, lập pháp, qua đó bảo đảm dân chủ và sự điều hành đất nước một cách minh bạch, hiệu quả.
Câu 21. Có nên thành lập cơ quan bảo vệ Hiến pháp không ? Câu 22. Cơ quan bảo vệ Hiến pháp nên:	88.2% số người tham gia trả lời CÓ nên, 5.3% trả lời KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Lập luận nêu ra bởi một số người trả lời có nên đó là: Việc thành lập cơ quan này sẽ giúp tăng cường việc ngăn ngừa và xử lý những hành vi vi hiến, mà thực chất là những hành vi lạm quyền, của các cơ quan nhà nước, qua đó thúc đẩy tính công khai, minh bạch, liêm chính và hiệu quả quản lý của bộ máy nhà nước. Lập luận nêu ra bởi một số người trả lời không nên đó là: Hiến pháp là luật căn bản do nhân dân ban hành nên nhân dân sẽ có trách nhiệm bảo vệ Hiến pháp, không cần một cơ quan bảo hiến riêng. Ngoài ra, khi đã quy định cơ chế tam quyền phân lập thì nhánh tư pháp sẽ giữ vai trò cố vấn hoặc kiến nghị sửa đổi khi có những sai phạm hiến pháp, vì thế không cần có cơ quan nào khác giữ vai trò bảo hiến. Nhiều ý kiến trả lời Có đề nghị nên thay mô hình Hội đồng Hiến pháp bằng mô hình Tòa án Hiến pháp.
Câu 23. Có nên đưa vào Hiến pháp nguyên tắc "Nhà nước chỉ được làm những gì Hiến pháp và luật cho phép. Nhân dân được làm tất cả những gì Hiến pháp và luật không cấm" không?	85.2% số người tham gia trả lời CÓ nên, 7.0% trả lời KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Lập luận chính của những người trả lời có nên cho rằng quy định này là cần thiết để ngăn ngừa sự lạm quyền của nhà nước, đồng thời mở rộng phạm vi và bảo đảm các quyền của người dân.

	Lập luận chính của những người trả lời không cho rằng: Nguyên tắc kể trên là đương nhiên trong một xã hội dân chủ, không cần phải ghi trong hiến pháp. Đối với hệ thống luật dân sự (*civil law*), bản thân ý nghĩa của hiến pháp và pháp luật đã tự nhiên phải chứa đựng nguyên tắc này rồi, không thì không thể coi đó là hiến pháp hay luật được. Hiến pháp là bộ luật cao nhất, là bộ luật cơ sở cho các luật đặt ra, vì thế nếu đưa vào quy định này có vẻ như hiến pháp không phải là luật.
Câu 24. Nếu được thêm một điều vào Hiến pháp thì bạn thêm điều gì?	Có nhiều đề xuất bổ sung, song những đề xuất sau đây do nhiều người cùng nêu ra: (1) Quyền phúc quyết Hiến pháp của công dân; (2) Cho phép có đảng phái đối lập; (3) Thành lập tòa án hiến pháp độc lập; (4) Quyền tư hữu về đất đai; (5) Xác lập tam quyền phân lập. (6) Hòa giải dân tộc. Khi được hỏi nếu được bỏ một điều trong Hiến pháp thì bạn bỏ điều gì, thì có đến 63.19% đề nghị bỏ quy định về sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam; 12.18% muốn bỏ quy định về hạn chế quyền con người. 11.24% đề nghị bỏ điều quy định về sự trung thành của lực lượng vũ trang với Đảng cộng sản và, có 8.27% đề xuất bỏ quy định đất đai thuộc sở hữu toàn dân. Đáng lưu ý là rất nhiều độc giả đã đề xuất bỏ cả bốn điều này.
Câu 25. Nếu được bỏ một điều trong Hiến pháp thì bạn bỏ điều gì?	
Câu 26. Có nên đưa Dự thảo Hiến pháp 2013 ra trưng cầu dân ý không?	89.7% người tham gia cho rằng CÓ nên, 3.8% cho rằng KHÔNG nên (số còn lại không có ý kiến dứt khoát). Một số điều kiện để trưng cầu dân ý thực chất và có ý nghĩađược độc giả nêu ra bao gồm:
Câu 27. Nếu đưa Dự thảo Hiến pháp	

2013 ra trưng cầu dân ý thì: Câu 28. Nên trưng cầu dân ý các điều khoản trong Hiến pháp quy định về: Câu 29. Có cần gia hạn thời gian nhân dân góp ý xây dựng Dự thảo Hiến pháp 2013 không?	(1) Trước khi đưa ra trưng cầu dân ý cần có một đợt sinh hoạt chính trị rộng rãi để người dân hiểu rõ hơn vấn đề này. Sau đó trên hệ thống phát thanh, truyền hình và báo chí giới thiệu các quan điểm tiêu biểu đóng góp về Dự thảo Hiến pháp để người dân hiểu rõ lý lẽ của các quan điểm, qua đó họ thấy được sự phải trái, đúng sai để từ đó có ý kiến thật sự đúng đắn khi được trưng cầu dân ý. (2) Điều quan trọng là đưa ra tranh luận một cách công khai,đặc biệt coi trọng các ý kiến trên mạng.Tóm lại, không những tự do mà còn phải dân chủ,đặc biệt cần THƯC SỰ CẦU THỊ; (3) Người giám sát phải là Liên Hợp Quốc. Có bạn đọc đề xuất thực hiện hai vòng trưng cầu dân ý. Vòng 1 trưng cầu dân ý riêng về các điều khoản quan trọng nhất của Hiến pháp. Vòng 2 trưng cầu dân ý về toàn bộ nội dung bản dự thảo được soạn ra dựa trên kết quả của vòng 1. Trường hợp không tổ chức được hai vòng thì chỉ nên trưng cầu dân ý về những điều khoản quan trọng, có nhiều tranh cãi, nhiều ý kiến trái ngược như Điều 4 Hiến pháp. Có ý kiến cho rằng chỉ nên tổ chức trưng cầu dân ý khi có một hội nghị lập hiến xác lập ra hiến pháp, sau đó hiến pháp được Quốc hội thông qua dựa trên tranh luận công khai để phổ biến tinh thần hiến pháp tới toàn dân.
Câu 30. Cần gia hạn thời gian nhân dân góp ý vào Dự thảo Hiến pháp đến:	Đa số người tham gia ủng hộ việc kéo dài thời gian góp ý kiến, ít nhất là thêm 6 tháng nữa. Một số còn đề xuất kéo dài đến giữa hoặc hết năm 2014. Quan điểm chung nêu ra là cần kéo dài để người dân có đủ thời gian tìm hiểu, nghiên cứu về nội dung của dự thảo, từ đó cho ý kiến xác thực. Thêm vào đó, kéo dài giúp các cơ quan nhà nước, các nhóm xã hội và các nhà nghiên cứu có thời gian trao đổi, thảo luận thêm về các vấn đề hiện còn tranh cãi. Kéo dài cũng giúp công tác chuẩn bị xin ý kiến nhân dân được chu đáo hơn.